Poštnina plačana v gotovini | LETO LX | V Ljubljani, v soboto 6. februarja 1932 | Štev. 30 | Cena 1 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050, — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

10 let pod težo tiare

Danes, 6. februarja poteče deset let, odkar je prvi kardinal-diakon Bisleti oznanil nepreglednim množicam, ki so se zbrale na trgu sv. Petra: »Imamo novega papeža, kardinala Ahila Rattija, ki si je nadel ime Pij XI.« Šest dni pozneje, 12. febr. 1922 je bil novi papež slovesno kronan za vrhovnega poglavarja katoliške cerkve. S trojno krono na glavi in ribiškim prstanom na roki je prvikrat raz balkona cerkve sv. Petra razprostrl roke v blagoslov večnega mesta in vsega sveta. Gotovo se je novi papež v tistem trenutku spomnil prvega papeža, sv. Petra, ki je s križa tudi razprostrl svoje roke nad Rim in nad vso zemeljsko oblo.

Na zunanji pogled seveda ni mnogo podobnosti med obema dogodkoma. Nekaj čisto drugega je za oko sijaj, ki obdaja novega papeža, ko prvič stopa na papeški prestol in pa bridka drama galilejskega ribiča, ki z razpetimi rokami umira na trdem križu. Pa vendar nasprotje ni tako silno, da ne bi videli resnice. Kajti tudi ponosni papeški prestol, obkrožen z dvorjani in rimskimi plemiči v sijajnih uniformah, je skoraj za vsakogar, ki nanj sede, mučeniški prestol, sicer ne krvav, toda dovolj trd in poln trpljenja. Zlata tiara, ki jo pri kronanju sprejme papež na svojo glavo, se hitro spremeni v bolečo trnjevo krono, ki utegne zadati globoke rane, čeprav jih na zunaj ni videti. Ravno papeži s Pijevim imenom — pomislimo le na Pija VII., IX. in X. — so v obilnosti okusili težo papeške krone. Bridkost tudi Piju XI. v preteklem desetletju pontifikata ni prizanašala navzlic velikim uspehom, ki so ga spremljali. In tudi za bodočnost je kljub optimizmu, ki ga katoličani lahko imamo in tudi moramo imeti, težko napovedovati kaj drugega kot nove težke preizkušnje.

S tem nikakor ne pretiravamo. Kajti čim bolj je nositelj tiare prežet z mislijo o svoji odgovorni nalogi, tembolj občuti njeno težo. Papež ni toliko knez kakor oče vsega krščanstva. Šibe, ki zadevajo svet, občuti radi tega papež v prvi vrsti kot lastno trpljenje. Pij X. in Benedikt XV. sta silno mnogo trpela radi samomorilne vojne, v katero so se zapletli krščanski narodi. Pij XI. pa je v preteklem desetletju miru, — ki ni bil mir —, mnogo trpel radi strašne materijelne bede, kateri podlegajo narodi. Papež vidi pogubne posledice, ki jih tako stanje zapušča na telesnem in tudi duševnem zdravju narodov. Po Kristusovem naročilu je papež poglavar Cerkve. Zato so vse stiske, v katerih se ona nahaja, vsa preganjanja in sovražnosti, ki jih morajo pretrpeti njeni verniki, duhovniki in redovniki, tudi papeževa osebna bolest in trpljenje.

Pij XI. je v zadnjih desetih letih v nešteto protestih dal duška svoji gorki bolesti radi preganjanja, ki ga trpi krščanstvo v Mehiki, v Rusiji in sedaj tudi v Španiji. Vsak dvom je izključen, da ne bi papeževe tožbe privrele iz srca, ki je resnično ranjeno v najglobljih občutjih. Ko bi narodi ne bili tako globoko zaverovani v svoje tostranske politične cilje, ko ne bi bili tako prepolni nacionalnega šovinizma in imperialističnih ciljev, bi lažje doumeli in tudi sledili papeževim vodilnim idejam, katere bi, enkrat oživotvorjene, ustvarile med narodi pravične in strpljive medsebojne odnošaje in jim zopet vrnile mir in varnost. Toda »narodi nočejo poslušati«, je pred kratkim potožil sveti oče. Posebno je obžalovanja vredno, da so med katoličani, in celo takimi, ki hočejo veljati za dobre katoličane, tudi takšni, ki se poslužujejo pri svojem delu, kakor mislijo, koristnem za Cerkev, sredstev in metod, ki so popolnoma zavrgljive in od papežev ponovno obsojene. Mednarodno in vesoljno poslanstvo Cerkve ima dandanes v pretiranem nacionalizmu zelo nevarnega nasprotnika, ki zmotno misli, da je internacionalno že antinacionalno in da univerzalno poslanstvo Cerkve more ali celo sme posamezne narode kakorkoli omejevati ali oškodovati v njihovih opravičenih težnjah.

Sredi teh opasnih vrtincev mora papež krmariti Petrov čoln, ker mora skrbeti za vse cerkve »sollicitudo omnium ecclesiarum«, kakor se je zavedal že sv. Pavel. Seveda ostane Piju tolažba in upanje, ki mu ga nihče ne more skaliti. To je obljuba Gospodova: »Ti si Peter, skala...« Naj peklenska vrata še tako zijajo, naj tudi Cerkvi sovražne moči besne z vso silo, papežu izročene Cerkve ne bodo premagale. Prihodnje dni bomo porabili priliko in skušali pokazati preogromno delo Pija XI. v preteklem desetletju. Očividno je bila z njim izredna božja pomoč, ki ga tudi v bodoče ne bo zapustila.

Dolžnost vseh katoličanov je, posebno je to naša dolžnost, ki stojimo ob tako izpostavljeni točki, da se trdno zasidramo ob Petrovi skali, pa naj prihajajo kakršnikoli glasovi z desne in leve. Brez te načelne orientacije bomo utonili in izginili v viharnih tokovih sodobnih zmot in zablod. Sledimo v svojem delu papeževim smernicam za obnovo krščanskega življenja, za obnovo krščanske pravičnosti in ljubezni. S tem bomo najučinkovitejše pripravljali mir Kristusov v kraljestvu Kristusovem.

Morda ni bilo nikoli toliko klevetanja proti papeštvu kot ga je danes. Zato je zvestoba papeštvu združena bolj kot kdajkoli z žrtvami in gotovim samozatajevanjem. Toda moramo se zavedati, da gre za božjo ustanovo, ki bo v svoji vekovitosti obstala nad narodi, ko bodo že davno mimo megle, ki nam trenutno morda zastirajo jasen razgled. Zavedajmo se, da bo Petrova skala še vedno kipela iz morja, ko ne bo nikjer več grozečih valov, ki bi jo od znotraj ali od zunaj hotele uničiti. Naj nas ono, kar je človeškega na Cerkvi, ne zmoti tako daleč, da ne bi več razločili božjega. Moč Cerkve priznavajo hote ali nehote tudi njeni še tako zagrizeni nasprotniki. Tudi mi bomo trdno stali le če se brezpogojno zasidramo na Petrovi skali. Kajti, s Petrom kakor s Pijem je Bog, kateremu pripade končna zmaga.

Japonci zasedli Harbin

Velika bitka pred Harbinom - Pred Šanghajem se Kitajci pogumno branijo, Japonci pa čakajo ojačenj

Amerika upa na mirno rešitev

Šanghaj, 5. febr. ž. Japonske čete nadaljujejo svojo akcijo v kitajski četrti Čapej in okrog severnega kolodvora, vidi se pa, da imajo malo sreče. Na splošno presenečenje se Kitajci borijo sicer obupno, toda z uspehom, čeravno so tehnično mnogo slabše oboroženi od Japoncev. Kitajci razpolagajo le z navadnimi puškami raznih vrst in z manjšim številom strojnic, imajo pa tudi nekaj zastarelih metalcev ognja in bomb. **Računa se, da je okrog Šanghaja zbranih kakih 25.000 Kitajcev, medtem ko je izkrcanih le 4000 japonskih vojakov.** Dosedaj so Japoncem pomagala mnogo njihova letala, proti katerim so bili Kitajci brez moči. Včeraj popoldne pa sta se naenkrat pojavili nad Čapejem dve kitajski letali, ki sta stopili v borbo s šestimi japonskimi bombardnimi letali, ki so krožila nad mestom in trdnjavo. Iz mednarodne koncesije so jasno videli, kako se je kitajskemu letalcu posrečilo zrušiti eno japonsko letalo, nakar je ostalih pet pobegnilo.

General Čangkajšek je izjavil časnikarjem, **da se je iz prestižnih razlogov odločil, da brani Šanghaj do skrajnosti in če velesilam ne bi uspelo, da Japonska prenehа z vojnimi operacijami, bo prisiljen na protiofenzivo večjega obsega.** V tem slučaju seveda ne bo mogoče, da Kitajska natančno spoštuje pravice inozemskih koncesij v Šanghaju, katere niti Japonci niso dosedaj spoštovali. Ne more biti niti govora o tem, je nadaljeval Čangkajšek, da bi Japoncem včeraj uspelo zavzeti kitajsko trdnjavo Vosung.

London, 5. febr. tg. Včeraj so japonske vojne ladje zopet obstreljevale Čapej, potem pa tudi kitajsko brezžično postajo Tjenhu 10 km od Šanghaja ob železnici v Nanking.

London, 5. febr. ž. Dopisnik »Timesa« javlja iz Šanghaja, da je zaradi ponovnih japonskih zračnih napadov nastal v Čapeju **ponovno velikanski požar, ki se je z neznansko naglico razširil.** Kitajci dozdaj niso bili v stanu, da razvijejo vse sile, sedaj pa je naenkrat prišla njihova moč do izraza, kar bo seveda rodilo nadaljnje neugodne zapletljaje, **ker bodo Japonci seveda odgovorili nato s tem, da bodo poslali ojačenja.**

Newyork, 5. febr. tg. **»Newyork Times« objavljajo intervju z novim poveljnikom japonske mornarice v Šanghaju, ki je izjavil, da bo Šanghaj potem, ko pridejo japonska ojačenja, v dveh dneh že prestal vse vojne grozote.** Japonski general zanika, da bi bile japonske čete postopale nehumano. Saj hočejo Kitajce spraviti izven streljaja, da japonske čete v Šanghaju potem ne bodo več nadlegovane. **S tem bodo končane tudi vojne operacije.** V Šanghaju se je prijavilo tudi mnogo kitajskih žensk k vojakom.

*

London, 5. febr. Iz Čančuna se poroča, da je divizija generala Hasebe dospela tik pred Harbin in da bodo japonske čete zasedle mesto še v teku današnjega dneva. Sovjetski poslanik v Tokiu Trojanov je obiskal japonskega zunanjega ministra Jošisavo, da ga opozori na nevarnost, če bi se japonski komandant nameraval posluževati vzhodnokitajske železnice za vojaške operacije proti Harbinu.

Zdi se, da ruska intervencija ne bo imela uspeha in da bodo Japonci v kratkem gospodarji mesta. Japonski pohod na Harbin se je zakasnil ne samo zaradi odpora Kitajcev, ampak tudi zaradi silnih snežnih viharjev, ki so jih pa japonski vojaki z največjo vztrajnostjo premagali. 3. t. m. so se pa zapletli v bitko s 15.000 Kitajci, ki še traja.

London, 5. febr. tg. Japonsko prodiranje proti Harbinu je zadelo ob silen odpor tamkajšnjih 20 tisoč kitajskih vojakov. Japonci si morajo vsak kilometer priboriti s krvavimi boji. Zapadno-mandžurska železnica je od Harbina dalje na mnogih krajih ratrgana, da s tem ovirajo prodiranje Japoncev. Japonska letala neprekinjeno bombardirajo kitajske položaje.

Washington, 5. febr. ž. **Najbrže bosta ameriška in britanska vlada ponovno poslali japonski vladi protestno noto zaradi borb, ki so jih pričele japonske čete okrog mednarodne koncesije. V političnih krogih prevladuje prepričanje, da čeprav japonski odgovor v nobeni točki ni zadovoljiv, vendar predstavlja bazo za nova pogajanja.**

Newyork, 5. febr. tg **Ameriški državni tajnik Stimson namerava povabiti zastopnike evropskih držav k razgovoru o novih mirovnih predlogih, kateri naj bi se predložili Japonski, ker je japonski poslanik v Washingtonu osebno zagotovil poslanikom evropskih držav, da bi bili v Tokiu novi predlogi dobrodošli.**

Japonci prodirajo v Šanghaj

Šanghaj, 5. febr. AA. S križarko »Kent« je danes prispel semkaj vrhovni poveljnik angleške pomorske postaje na Kitajskem admiral sir Howard Kelly.

Šanghaj, 5. febr. AA. **Strašna topovska borba pri Čapeju traja dalje, Japonci so zavzeli vzhodni del Čapeja, ki meji na mednarodno koncesijo. Ostali japonski oddelki, ki napadajo s severa, prodirajo ob železniški progi Vusung proti Čapeju.**

Nocoj je obstreljevanje kitajskih postojank v Čapeju ponehalo Danes so Japonci izkrcali severno od mednarodne koncesije več topov.

London, 5. febr. tg. **Med angleško, francosko in italijansko vlado so se ves dan vršili razgovori o skupnem odgovoru na zadnji japonski odgovor. Japonske čete so danes pod poveljstvom generala Hasebe-a po dveurni bitki zavzele Harbin. To mesto, ki je strategično središče Mandžurije in križišče dveh pomembnih transsibirskih železnic, je sedaj popolnoma pod kontrolo Japoncev. Kitajske čete se pod poveljstvom generala Tingšova umikajo proti severu.**

V Ženevi - poročila

Ženeva, 5. febr. AA. Jutri popoldne se sestane Svet DN na javno sejo. Predsednik Sveta Tardieu bo poročal o kitajsko-japonskem sporu. Pričakujejo, da bo medtem prispelo poročilo o položaju v Šangahaju.

Zgodovinski dan angl. imperija

Zmanjšati uvoz, zvišati izvoz! — Angleži, kupujte samo angleško blago!

London, 5. febr. Včerajšnja seja angleške poslanske zbornice je bila ena najbolj važnih in slovesnih v tem stoletju. **Angleška država je namreč dala slovo načelu svobodne trgovine,** kateremu je sledila že eno stoletje in inavgurirala dobo protekcionizma. Vsa Velika Britanija se je navdušila za načelo, da se mora uvoz zmanjšati. Zato se bodo naložile skoro na vse blago, ki prihaja iz inozemstva, carine, med angleško publiko pa se že delj časa dela propaganda v največjem stilu, da naj ljudje kupujejo samo izdelke domače obrti in industrije.

Galerije poslanske zbornice so bile polne občinstva. Slovesni značaj seje je bil poudarjen tudi s tem, da so ji prisostvovali v vladarski loži valeški princ, jorški vojvoda in princ Jurij. Navzoči so bili tudi vsi višji dostojanstveniki države in najodličnejše osebe imperija, kakor tudi vsi ministri izvzemši predsednika MacDonalda in starega liberalca Lloyd George-a.

MacDonald seji ni prisostvoval, ker se je dal operirati na očesu, zlobni jeziki pa trdijo, da je njegova bolezen več ali manj diplomatičnega značaja.

Sijajen zgled angleškega patriotizma.

Ko se je seja otvorila, se je dvignil finančni minister Neville Chamberlain, ki je začel svoj zgodovinski govor. Dejal je, da svet še ni doživel takega zgleda požrtvovalnosti in patriotizma, kakor ga je nudil v zadnjih mesecih angleški narod. **Kljub gospodarski krizi je bilo meseca januarja vplačanih v državno blagajno 105 milijonov funtov davkov, dočim jih je bilo v istem času lanskega leta vplačanih 70 milijonov.** V primeri z oktobrom mesecem je gospodarski položaj države zadovoljiv. Izdatki za življenje se niso skoro nič zvišali, kljub temu, da je država zapustila zlato pariteto. Položaj se je toliko izboljšal, da je šterling zopet postal najboljše merilo za valuto na svetu. Vendar kriza še ni premagana, ker obstoja še nerešeni problem vojnih dolgov in reparacij. **Brezposelnost izkazuje slejkoprej ogromno številko.** Glavne industrijske panoge se le počasi popravljajo in zlasti industrija železa in jekla ostaja na nizkem nivoju. Zlasti je globoka kriza v morjeplovstvu in poljedelstvu. **Popolno zaupanje v denar se bo vrnilo šele, če trgovinska bilanca ne bo tako nervozna kakor je sedaj.**

Velika pasivnost angleške trgovinske bilance. Znižati uvoz.

V letih 1929-30-31 je trgovinska bilanca Anglije izkazovala pasiviteto 20 milijonov funtov šterlingov na leto. Ta številka dokazuje, da mora vlada energično poseči vmes, da trgovinsko bilanco dežele popravi. **Zmanjšati uvoz in zvišati izvoz: to postaja vedno bolj nujna zahteva položaja.** Minister državnega zaklada ne zamerja tistim svojim kolegom, ki se z njim ne strinjajo; oni bodo imeli svobodo, da glasujejo, kakor hočejo. Vlada pa bo skušala popraviti trgovinsko bilanco tako, da bo pospeševala in skušala restringirati uvoz. **Absolutno ne gre obremenjevati državljanov z novimi davki, pač pa se lahko po sistemu zmerne zaščite, prilagodene potrebam industrije in poljedelstva, preskrbi nacionalni industriji zaslužek, katerega je dosedaj imela tuja podjetnost.**

Carina na vse tuje blago.

Vlada bo predložila zbornici splošno carino 10% na vse vrste uvoženega blaga izvzemši žito, moko, bombaž, volno, meso, svežo ribo in čaj. Pač pa bo vlada oprostila carine dominijone, katerih uvoz bo popolnoma svoboden. Na ta način se bo še bolj poglobila gospodarska enota britanskega imperija. Tisti inozemski produkti, na katere je že dozdaj naložena carina, ne bodo podvrženi 10% tarifi, **pač pa se bo zvišala carina še povrh na vse luksuzne predmete in na take predmete, ki se izdelujejo ali bi se lahko izdelovali v Angliji.** Te nadcarine se bodo nalagale od slučaja do slučaja po potrebi. V to svrho bo vlada imenovala stalno komisijo, ki bo te carine regulirala.

Chamberlain je zaključil svoj govor z apelom, da naj vsa dežela pomaga vladi, da se dvigne nacionalna industrija in da bo ves veliki britanski imperij postal trdna gospodarska enota. **Vsak Anglež mora podpirati prizadevanje vlade in si postaviti kot načelo, da kupuje izključno le angleško blago.**

Govor ministra državnega zaklada je bil navdušeno aklamiran od vse zbornice izvzemši malo skupino liberalcev in laburistov. Prihodnja seja zbornice bo v ponedeljek.

Druga stran medalje

London, 5. febr. ž. Nove zaščitne carine so izzvale veliko vznemirjenje in nevoljo v liberalnih krogih. Zaradi tega so se nasprotstva v vladi zelo zaostrila, kar je prišlo do izraza v spodnji zbornici, kjer je notranji minister sir Samuel v svojem govoru zavzel zelo ostro stališče proti novemu carinskemu predlogu in izjavil, da te carine predstavljajo novo breme za ljudstvo, zraven tega pa bodo cene izdelkom še poskočile, ker bodo uvedene carine tudi na nekatere sirovine. Samuelov govor so liberalci in laburisti burno odobravali, nasprotno pa so ga konservativci ostro napadali. Liberalec MacLean in državni tajnik za Škotsko Sinclair sta izjavila svojo solidarnost z notranjim ministrom Samuelom. Konservativci so mnenja, da je notranji minister Samuel težko okrnil od vlade zagotovljeno svobodo razprave o carinskem vprašanju in na ta način ogrozil obstanek vlade.

Nova petletka v Rusiji

Moskva, 5. febr. ž. Na zadnji seji komunistične stranke je naglasil Molotov z velikim zadovoljstvom, da so se vsi govorniki navdušeno zavzeli za izpeljavo druge pjatiletke. Zaradi tega konferenca poziva vse strankine strokovne organizacije, da takoj prično s proučevanjem problemov drugega petletnega načrta, da se čimpreje izdela točen program. Molotov je poudaril važnost izvedbe druge pjatiletke, ki bo zasigurala socialno zgraditev Sovjetske unije.

Nato je bila plenarna seja centralnega komiteja komunistične stranke Sovjetske unije, na kateri je bil sprejet odstop člana Politbiroja Rodžudaka, ki je izvoljen za predsednika centralnega nadzorstvenega odbora, na njegovo mesto pa je postavljen ljudski prometni komisar Andrejev.

Drobne vesti

Belgrad, 5. febr. AA. Nemška vlada je imenovala Jožefa Premrova, trgovca na Sušaku, za svojega častnega vicekonzula na Sušaku s teritorijalnim področjem okrajev Kastva, Sušaka, Senja, Gospića, Crikvenice, Krka in Raba.

Belgrad, 5. febr. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja je na predlog ministra za gozdove in rudnike premeščen k rudarskemu glavarstvu v Zagreb za vršilca dolžnosti rudarskega svetnika v 4. skupini 2. stopnji Josip Močnik, rudarski svetnik iste skupine pri rudarskem glavarstvu v Ljubljani.

Toulon, 5. febr. AA. Poizkusi, ki so se vršili danes z neko novo vrsto protiletalskih topov, so dali popolnoma zadovoljive rezultate. Z novimi topovi je možno streljati 7 in pol milje visoko.

Novi finančni zakon

prinaša med drugim: šolnine, redukcije srednjih šol, nove takse za spričevala itd.

Uvedba šolnine

Belgrad, 5. f. l. Z novim fin. zakonom se uvede plačevanje šolnine za vse šole, razen osnovnih šol, vojnih akademij ter specialnih šol, kmetijskih šol, rudarskih šol in splošnih obrtno-trgovskih šol. Šolnina se deli v tri kategorije. Plačuje pa se v razmerju skupne vsote od neposrednega davka. Kdor plačuje neposredni davek v denarju od 300—500 Din, plača: v III. kategoriji 100, v II. kategoriji 125 in v I. kategoriji 150 Din. — Kdor plača od 500—750 Din davkov, plača: v III. kategoriji 125, v II. kategoriji 150 in v I. kategoriji 200 Din. — Kdor plača od 750—1000 Din neposrednih davkov letno, plača: v III. kategoriji 150, v II. kategoriji 200 in v I. kategoriji 250 Din. — Kdor plača od 1000—1500 Din letnih neposrednih davkov, plača: v III. kategoriji 200, v II. kategoriji 250 in v I. kategoriji 300 Din. — Kdor plača od 1500—2500 Din neposrednih letnih davkov, plača: v III. kategoriji 250, v II. kategoriji 300 in v I. kategoriji 350 Din. — Kdor plačuje letno 2500—4000 Din neposrednih davkov, plača: v III. kategoriji 300, v II. kategoriji 350 in v I. kategoriji 400 Din. — Kdor plačuje letno od 4000—6000 Din neposrednih davkov, plača: v III. kategoriji 350, v II. kategoriji 400 in v I. kategoriji 450 Din. — Kdor plača letno 6000—9000 Din neposrednih davkov, mora plačati v III. kategoriji 400, v II. kategoriji 450 in v I. kategoriji 500 Din. — Kdor plača letno 9000—12.000 Din neposrednih davkov, plača: v I. kategoriji 450, v II. kategoriji 500 in v I. kategoriji 550 Din. — Kdor plača letno 12.000—15.000 Din neposrednih davkov, plača: v III. kategoriji 500, v II. kategoriji 550 in v I. kategoriji 600 Din.

Kdor plačuje več kot 15.000 Din neposrednih letnih davkov, mora od vsakega nadaljnjega tisočaka plačati še: v III. kategoriji 20 Din, v II. kategoriji 30 Din in v I. kategoriji 50 Din. Za plačevanje šolnine služi kot podlaga oni neposredni davek, katerega plačujejo roditelji (oče in mati skupno ali pa premoženje učenca, ako nima staršev). V slučaju, da je davčni obvezanec od kakega davka oproščen, se postopa po členu 3 zakona o neposrednih davkih.

Šolnine so prosti: 1. učenci, ki so državni gojenci; 2. učenci, katerih roditelji imajo več kakor enega otroka v šoli, v kateri se plačuje šolnina, bodo plačevali: če je otrok najstarejši, celo šolnino, če mlajši, pol določene šolnine, brez ozira, ali so starši živi ali ne.

Šolnino se plačuje tako-le: 1. slušatelji univerz, ekonomskih, komercialnih visokih šol, višjih pedagoških šol in drugih sličnih šol v I. kategoriji, in sicer za vsak semester;

2. učenci srednjih šol letno v enem ali v dveh obrokih, in sicer: a) učenci nižjih razredov gimnazij po tabeli III. kategorije, b) učenci 5. in 6. razreda po II. kategoriji, c) učenci 7. in 8. razreda gimnazije po I. kategoriji.

3. Učenci učiteljišč, srednjih tehničnih šol, višjih ženskih obrtnih šol, trgovskih akademij, pomorskih akademij, bogoslovij, železniških prometnih šol, dojilskih šol v 1. in 2. letu bodo plačevali po II. kategoriji, v ostalih letih pa po I. kategoriji. Če traja šola dve leti, se prvo šolsko leto računa po II. kategoriji, drugo pa po I. kategoriji. Učenci trgovskih šol plačujejo šolnino po II. kategoriji, učenke šol za babice pa po III. kategoriji.

4. Učenci meščanskih šol bodo plačevali polovico šolnine po tabeli III. kategorije, prav toliko pa bodo plačevali učenci-učenke strokovnih obrtnih šol (moške obrtne, ženske strokovne in ženske nižje in nadaljevalne šole, srednje kmetij. šole, nižje kmetijske šole in logarske šole). Privatni učenci bodo dolžni, da plačujejo pred polaganjem izpitov trikratno predpisano šolnino dotičnih razredov, iz katerih polagajo izpite. Razen navedene šolnine se ne morejo uvesti nobene druge samoupravne šolnine za učence državnih šol.

Vpisnine

5. Pri vpisu v šolo bodo plačevali učenci sledeče takse:

a) na vseučiliščih in višjih šolah ter drugih šolah iste vrste po 100 Din za vsak semester, in sicer v davčnih znamkah, katere se bodo prilepile na prijavnico;

b) v srednjih, srednjih strokovnih šolah, vojnih akademijah, železniških prometnih šolah po 50 Din v davčnih znamkah, ki se morajo prilepiti na prijavnico;

c) v meščanskih, strokovnih, obrtnih šolah (moških obrtnih, ženskih obrtnih in ženskih nižjih ter nadaljevalnih šolah), v srednjih in nižjih kmetijskih šolah, logarskih šolah ter v vseh ostalih šolah iste vrste po 5 Din v davčnih znamkah.

Takse za spričevala

Takse za spričevala se bodo plačevale tako-le:

1. Za diplomo vseučiliških in visokih ekonomskih ter komercielnih šol, višje pedagoške šole in drugih šol iste vrste po 600 Din, za doktorsko diplomo 1000 Din;

2. za višji tečajni izpit (matura) v gimnazijah in ostalih srednjih šolah, diplomski izpiti v srednjih strokovnih šolah kakor tudi v dokončanih vojnih akademijah ter železniškoprometnih šolah po 300 dinarjev;

3. za spričevala nižjih tečajnih izpitov (mala matura) ter spričevala o dokončani trgovski šoli po 100 Din;

4. za spričevala o dokončani meščanski šoli (moški obrtni, ženski strokovni ter ženski nižji nadaljevalni šoli), srednji in nižji kmetijski šoli ter logarski šoli po 50 Din;

5. za spričevala v specialnih kmetijskih šolah, rudarskih šolah ter splošnih obrtno-trgovskih šolah po 25 Din;

6. Za spričevala o dokončanih šolah, katere niso navedene med temi, se bodo plačevale takse v razmerju s šolami iste vrste.

Vseh teh taks ne bodo plačevali oni učenci, ki so oproščeni šolnine.

Prosvetni minister v sporazumu s finančnim ministrom bo predpisal pravilnik o načinu plačevanja šolnine ter o izvršitvi teh odredb.

Čl. 20 novega finančnega zakona pravi sledeče: Prosvetni minister se pooblašča, da lahko uvede plačevanje vstopnic v muzeje. Dohodki od teh vstopnic bodo služili za pokritje izdatkov muzejev po pravilniku, katerega bo prosvetni minister v sporazumu s finančnim ministrom izdelal.

1. julija se zapro nekatere šole

Čl. 22 pooblašča ministrski svet, da na predlog prosvetnega ministra na dan 1. julija t. l. zapre določeno število gimnazij, učiteljišč, bogoslovij, šerijatskih šol, realnih gimnazij ter klasičnih oddelkov v klasičnih gimnazijah, kakor tudi, da more določeno število srednjih popolnih šol znižati na nepopolne po proračunskih zmožnostih.

Ravnatelji onih popolnih srednjih šol, katere bi se spremenile v nepopolne, ostanejo še nadalje na svojih položajih, dokler se jih ne premesti za ravnatelje na popolne sreduje šole, ali pa, dokler se jim ne dodelijo drugi položaji, oziroma dokler se jih ne vpokoji. Državne zgradbe ter ostale nepremičnine srednjih in strokovnih šol, katere bi se ukinile, se stavijo na razpolago prosvetnemu ministru s celokupnim inventarjem.

Učitelje, tehnične, administrativne in ostale osebe po meščanskih šolah, katere bi se ukinile, lahko prosvetni minister obdrži še nadalje v službi, jih vpokoji ali pa jih odpusti po potrebi službe v okvirju proračunske možnosti. Za državne zgradbe velja isto, kakor za slučaj ukinitve srednjih šol.

Čl. 25. govori o izplačilu stalnih okrajnih šolskih nadzornikov kakor tudi o dolžnostih tega poklica. Ti se bodo poravnavali najprej iz kreditov, kateri so predvideni za izplačilo pristojbin tem nastavljencem v glavnem iz zakona o osnovnih šolah v dotičnih banskih upravah. Posebni dodatek po čl. 293. zakona od 31. marca 1931 bodo prejemali iz kreditov, ki so odrejeni za izplačilo posebnih dodatkov v dolččilih zakona prosvetnega ministrstva. Izvzetno od čl. 1. in 2. uredbe od 12. dec. 1931 se bo okrajnim šolskim nadzornikom, izplačevalo pavšalne potne stroške in dnevnice za dva redna šolska pregleda. Pavšal bo znašal za dvakratni letni pregled po terenskih razmerah in bodo te nagrade znašale 8000, 6000 ali pa 4000 Din v mejah kreditov, ki so odobreni v proračunu in po rešitvi prosvetnega ministra.

Gledališča

Čl. 27. **Tri državna narodna gledališča, in sicer v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani, bodo prejemala subvencije države za pokritje v državnem proračunu predvidenih posebnih izdatkov za zavarovanje zgradb ter inventarja, medtem ko vsi ostali izdatki, honorarji, režijski stroški ter ostali materijelni izdatki gredo v breme celokupnih dohodkov teh gledališč. Pet oblastnih narodnih gledališč v Skoplju, Sarajevu, Novem Sadu, Osijeku in Mariboru se bo moralo vzdrževati s svojimi dohodki in** bo subvencijo lahko odobril prosvetni minister, če bo podana proračunska možnost. Vsa omenjena gledališča kakor tudi banovinska gledališča so oproščena plačevanja taks iz tarifne postavke 99 a), 1.

Čl. 32. govori o

kreditih zunanjega ministrstva

Kot kredit za izredne stroške za dostojnejše zastopanje državnih interesov se smatrajo sledeče postavke: 1,000.000 Din, v švicarskih frankih pa 1,088.160. Posebni zaupni krediti so določeni na 10,300.000 Din, v švicarskih frankih za 2,500.000. Krediti, odobreni za materijalne izdatke poslaništev v inozemstvu, se morajo smatrati, da so odobreni v švicarskih frankih, izplačani in obračunani pa bodo v dinarjih. Obračun se bo izvršil po kurzu, katerega bo ugotovil finančni minister v sporazumu z zunanjim ministrom z ozirom na posebne razmere v vsaki posamezni državi. Pomoči in priznanja prosvetnim in narodnim delavcem, katere so odobrene v proračunu zunanjega ministrstva, bo odobraval zunanji minister v sporazumu s prosvetnim ministrom po predhodnem zaslišanju ministrskega sveta.

Čl. 33. Notranji minister se pooblašča,

da smo v teku proračunskega leta v breme kreditov, ki so predvideni za uradnike višjih položajnih skupin, postaviti uradnike nižjih položajnih skupin ter obratno v mejah kreditov.

Čl. 34. Pooblašča se minister vojske in mornarice, da preda finančnemu ministru vse potrebne zgradbe, zemljišča in materijal na razpolago.

Čl. 44. Krediti za vpokojitev vseh uradnikov in ostalih državnih uslužbencev vseh strok, odobreni v tabeli pokojnin in invalidnin za to leto, se bodo uporabili po odobritvi finančnega ministra.

V centralnem presbiroju predstavništva ministrskega sveta se smejo od odobrenih kreditov za uradnike in služitelje postaviti dnevničarji v toliko, da se število kakor tudi iznos proračunskih kreditov ne prekorači.

Ministri smejo postavljati in premeščati uslužbence svoje stroke v mejah skupnega števila in skupnih kreditov, ki so odobreni za osebne izdatke vseh uslužbencev po proračunu brez ozira na njihovo številčno stanje in višino kreditov, ki so odobreni z istim proračunom v posameznih banskih upravah ali finančnih ravnateljstvih, oziroma po njihovih področjih in ostalih ustanovah.

Obveznega soc. zavarovanja v drž. službi ne bo več

Člen 46. Od dneva stopanja v veljavo tega zakona prestane obvezno zavarovanje onih oseb v državni službi, katere so bile do sedaj obvezane k zavarovanju po odredbah zakona o delavskem zavarovanju. Za osebne in družinske podpore teh oseb se ustanavlja podporni fond pomožnega osebja v službi države. Mesečni prispevek znaša 5 odstotkov ob bruto mesečnih nagrad.

Finančni minister se pooblašča, da z uredbo predpiše sestavo in upravljanje tega fonda kakor tudi pogoje, pod katerimi se pridobi ali izgubi pravica na podporo.

Člen 47. Državnim vpokojencem, katerim je osebna ali družinska pokojnina odrejena po zakonih, ki so bili izdani po 1. juliju 1923, ki pa so še državni uslužbenci pri banovinah ali občinah, pripadajo zmanjšane pokojninske pristojbine, izvzemši državne draginjske doklade, in sicer:

1. četrtina onim, katerih mesečni bruto dohodek od te službe znaša do 1499 Din,

2. tretjina onim, katerih mesečni bruto dohodek znaša od 1500—2499 Din,

3. polovica onim, katerih mesečni bruto dohodek znaša 2500—3500 Din.

Člen 54. Za nadurno delo, v kolikor se po potrebi službe mora izvršiti, se ne bo plačevalo nobenih nagrad. To ne velja za slučaje, kjer je pravica višine nagrade regulirana z zakonom.

Člen 55. Dohodki v gotovini iz naslova reparacij, ki jih moramo prejeti od Nemčije in na katere ima naša država pravico po odredbah haaškega sporazuma od 20. januarja 1930, se bodo porabili za olajšanje proračuna državnih izdatkov za popravljanje opustošenih krajev po vojni.

Razorožitvena konferenca

Izvoljenih 14 podpredsednikov

Ženeva, 5. febr. tg. Na kratki popoldanski plenarni seji razorožitvene komisije se je izvršila volitev 14-tih podpredsednikov konference. Po izidu teh volitev je sedaj zastopanih v predsedništvu sledečih 14 držav: Francija, izvoljena s 54 glasovi, Italija s 54, Anglija s 56, Amerika z 52, Nemčija s 50, Švedska z 48, japonska s 47, Španija s 43, Argentinija z 39, Belgija s 36, Rusija s 36, Češkoslovaška s 35, Poljska s 33 in Avstrija z 32 glasovi.

Po razglasitvi volilnega rezultata je predsednik ob splošni napetosti podal besedo voditelju francoske delegacije Tardieu za kratko izjavo. Ob splošni tišini je Tardieu potem izročil predsedniku francoske predloge za razorožitveno konferenco.

Jutri dopoldne ob 10.30 bo izredna plenarna seja konference, na kateri bodo čitali razne došle peticije. Pri tem bodo prišli do besede zastopniki raznih delegacij. Kot prva bo izročila miss Dingman peticijo ženskih organizacij na razorožitveno konferenco, ki ima 7,728.722 podpisov. Samo v Angliji je bilo nabranih 2,134.000 podpisov. To peticijo bodo razorožitveni konferenci izročili na posebno slovesen način s tem, da bodo šli v javnem sprevodu zastopniki 50 narodov od palače Eynard do palače konference, da se na ta način tudi javnosti očitno pokaže pomen ženske mirovne akcije.

Popoldne ob 17.30 bo seja Sveta Zveze narodov.

Tekom dneva je imel italijanski zunanji minister Grandi nove razgovore z ameriškim voditeljem delegacije in potem z Litvinovim.

Francoski predlogi

Ženeva, 5. febr. tg. Francoska delegacija je zvečer zbrala pri sebi vse časnikarje in jim je Tardieu sam prečital pet predlogov, od katerih se štiri nanašajo na skoro čisto vojaške stvari, peti pa govori o političnih ukrepih, kateri bi edino omogočili te predloge sploh praktično izvesti. Pravzaprav gre torej predvsem za te politične ukrepe, o katerih pravi francoska vlada v svoji spomenici: Kdor hoče doseči konec, namreč bistveno zmanjšanje oborožitve, in tak konec se vsiljuje sam po sebi, mora boteti tudi sredstva. V bodoče se mora iskati varnost samo v skupni akciji, kar je dosedaj vsak narod smatral, da si jih more nabaviti z lastnimi sredstvi.

Gre torej predvsem za tak politični sistem, ki zahteva obveznost za razsodišče, definicijo napadalca itd.

Francoski predlog govori najprej o tem, da naj se vse civilno zrakoplovstvo in vojaška bombna letala dajo na razpolago Zvezi narodov, ki bo smela v bodoče z njimi razpolagati. S tem želi francoska vlada, da se napravi nenevarno najnovejše vseh vojnih orožij, ki je danes še v polnem razvoju in ki je obenem najmočnejše napadalno orožje in najnevarnejše za civilno prebivalstvo sploh. Bombna letala so v službi napadalne politike posebno grozovito sredstvo proti nebojevnikom. Podrobnosti internacionalizacije, o kateri so razne države že razmišljale iz finančnih in gospodarskih razlogov, bi po francoskem predlogu omogočile, da nobena država, ki se pridruži taki mednarodni pogodbi, ne bi dovolila svojim državljanom niti gradnje niti vporabe letal, ki se morejo vojaško porabljati. Za letala, vodna letala in zrakoplove, ki spadajo pod to določbo, naj se določijo posebne skupine, o katerih francoski predlog še ne govori podrobno, samo Zveza narodov naj ima pravico vzeti v svojo oskrbo velike mednarodne organizacije zračnega prometa. Samo ona sme graditi in stavljati v promet aparate, ki gredo čez določene meje. ZN mora tudi, če dotične države prevzamejo stroške, zgraditi primerne zračne proge med državo in njenimi kolonijami, ter razdeliti naročila za aparate industrijam raznih držav po posebni konvenciji. Zato pa ima ZN tudi izključno, stalno in neprenosno pravico, rekvirirati vse aparate mednarodnega civilnega letalstva, države pa se ob vezujejo, da teh aparatov niti ne bodo zaplenile niti lovile, temveč nasprotno z vsemi sredstvi olajšale ZN izvrševanje rekvizicijske pravice. Ta internacionalizacija zrakoplovstva je prvi pogoj za omejitev bombnih letal. ZN bi morala imeti v zraku brezpogojno nadmoč, da prepreči vojno ali jo eventuelno zatre. Na drugi strani pa mora biti mogoče tudi oni državi, ki bi bila napadena, da se more takoj sama braniti z lastnimi sredstvi. Zato predlaga francoska vlada, da se države obvežejo, da ne bodo imele ali ne bodo gradile letal, vodnih letal ali zrakoplovov preko gotove velikosti in da vsa taka letala in zrakoplove dajo ZN na razpolago za ustanovitev mednarodne zračne bojne sile. ZN ima organizirati komando in stacioniranje teh zračnih bojnih sil.

Med pogoji, ki jih stavlja za vojaška zračna sredstva katera kljub temu še imajo razne države, je posebno svojevrstno dovoljenje, ki se daje napadeni državi, da sme porabljati ne samo svoja lastna letala, temveč tudi letala ZN, ki so v njej stacionirana. Ravno tako naj se stavljajo ZN na razpolago: težka dalekostrelna artiljerija, bojne ladje z večjo oborožitvijo kot 203 mm ali nad 10 tisoč ton velikosti, da jih ZN uporablja za porabo v smislu čl. 16 pakta ZN (sankcija). Poraba bi bila torej za posamezne države omejena. Dalje naj se ustanovi mednarodna policijska sila za preprečenje vojne in uredijo posebne čete, ki bi bile takoj na razpolago. Francija je pripravljena, dati ZN na razpolago za mednarodno policijo eno mešano brigado, eno lahko mornarsko divizijo in mešano skupino izvidnih in lovskih letal.

Države bi morale prevzeti različne obveznosti po tem, ali gre za konflikt na drugem kontinentu ali pa za konflikt z državo lastnega kontinenta, s katero ima napadalec skupne meje. Obveznosti države naj bi bile v vseh teh primerih šele tedaj končnoveljavne, ko bodo bojne sile, dane na razpolago ZN, dosegle gotovo najmanjšo mero in ko se bo uredilo pravično razmerje v storitvah glavnih držav.

V varstvo civilnega prebivalstva predlaga Francija prepoved bombardiranja z letali ali z artiljerijo v gotovi oddaljenosti od bojne fronte ali izven gotove cone na obali. Vsaka kršitev teh pravil pa naj se smatra kot vojno dejanje v smislu čl. 15. pakta ZN.

Praktični učiteljski izpit

Belgrad, 5. febr. AA. Na podlagi čl. 71 in 72 zakona o narodnih šolah z dne 5. decembra 1929 je prosvetni minister predpisal pravila o delanju praktičnega učiteljskega izpita. Pravico do takega praktičnega učiteljskega izpita ima po teh pravilih začasno nastavljeni učitelj po 20 mesecih poučevanja v razredu. Dopusti, bolezenski dopusti, daljši od 2 mesecev, in velike šolske počitnice se ne štejejo v teh 20 mesecev poučevanja v razredu.

Učitelj, ki ima skupno 3 slabe letne ocene ali dve slabi oceni po vrsti, ne more delati praktičnega učiteljskega izpita in se odpusti iz službe.

Bolezen in dopust, ki sta daljša od 6 mesecev, in vojaško službovanje v kadru se ne štejejo v dobo petih let, v katerih mora učitelj napraviti praktični učiteljski izpit.

Kandidati se prijavijo k skušnji s prošnjo, naslovljeno na upravo pristojnega učiteljišča preko sreskega načelstva, ki pošlje prošnjo preko banske uprave izpitnemu odboru. Prošnji morajo kandidati priložiti kratek popis svojega življenja, izpričevalo o napravljenem učiteljskem zrelostnem izpitu, izkazilo o službenih letih in letnih ocenah svojega dela.

Dan izpita odredi ravnatelj učiteljišča.

Izpitni odbor sestavljajo vedno: ravnatelj učiteljišča, profesor podagoške skupine predmetov, prof. srbsko-hrvatsko-slovenskega jezika in književnosti, profesor narodne zgodovine, profesor zemljepisja Jugoslavije, poučevalec administracije in učitelj telovadbe.

Profesorje odredi ravnatelj učiteljišča v tistem vrstnem redu, ki se sestavi v začetku šolskega leta, in se v tekočem šolskem letu ne izpremeni.

Pravila dalje določajo, katere predmete mora kandidat delati pismeno, kako se predmeti pri izpitu ocenjujejo, kako dolgo izpit traja itd.

Praktični del izpita sestoji iz praktičnega predavanja, ki ga ima kandidat v razredu določene mu šole, mora pa ga prej pismeno obdelati pred izpitnim odborom. Predavanje traja najmanj 35 minut.

Ko so ocene vseh kandidatov iz vseh predmetov gotove, sklepa izpitni odbor na predsednikov poziv za vsakega kandidata posebej o tem, ali je kandidat napravil učiteljski izpit in s kakšnim uspehom.

Kandidat je izpit naredil, če je iz vsakega predmeta dobil najmanj oceno »dobro«.

V istem šolskem letu sme kandidat največ dvakrat delati praktični izpit. Kandidat, ki v tretje ne napravi praktičnega učiteljskega izpita, se odpusti iz službe.

Kjer je to mogoče, delajo kandidati praktični učiteljski izpit na moških, kandidatke pa na ženskih učiteljiščih.

Razkol v Landbundu?

Dunaj, 5. febr. tg. Namestnik koroškega deželnega glavarja in bivši podkancler Schumi je odstopil kot načelnik Landbunda. Kot vzrok navaja, da je nezadovoljen s tem, da je Landbund vstopil v drugo Bureschovo vlado, v kateri si ni zagotovil zadostnega vpliva v agrarni politiki kakor tudi v zunanji politiki. Njegov odstop bo najbrže povzročil razkol v Landbundu.

Hitler ne more kandidirati

Pariz, 5. febr. AA. Havas javlja iz Berlina: Pravni oddelek notranjega ministrstva je ugotovil, da je bilo svoječasno imenovanje Hitlerja za policijskega komisarja na Turinškem brez podlage in da je zato Hitler še vedno inozemec.

Maša za žrtve podmorniške katastrofe

London, 5. febr. tg. Za žrtve potopljene podmornice »M 2« je bila danes na morju, kjer se je podmornica potopila, ginljiva služba božja. Na ladji-matici »Adamant« so se nahajali svojci potopljenih mornarjev in častnikov. Duhovnik je imel nagovor, potem pa so zastopniki admiralitete vrgli v morje vence.

London, 5. febr. AA. Admiraliteta je objavila naslednje poročilo:

Potapljači so danes dognali, da so vrata poveljniškega stolpa podmornice odprta in da so sprednja vrata in vrata v strojni oddelek zaprta.

Niso pa še dognali, ali so vrata v doljni poveljniški stolp in notranjost podmornice zaprta ali ne. Admiraliteta je sklenila, v primeru ugodnega vremena nadaljevati z rešilno akcijo podmornice

Dunajska vremenska napoved: Na severovzhodnem delu Alp bo ponoči vdrl mrzli kontinentalni zrak, v soboto pa se bo mrzli zrak hitro razširil po Avstriji. Ponekod bo nekoliko snega v severnih Alpah. V splošnem, posebno v južnih Alpah bo jasno.

Koliko je vredna delavčeva desnica?

Novi Sad, 4. febr.

Dne 11. jan. l. 1927 se je v tovarni za letala »Ikarus« v Novem Sadu težko ponesrečil mehanik Šerić. Tovarniški inženjer Jožef Mikl je sestavil posebno ročico za pogon motorjev. Ko je bilo treba pognati motor, Miklova iznajdba ni funkcijonirala, zato je bilo treba užgati motor na drug način. To je po inženjerjevem navodilu storil mehanik Šerič. Pri tem se pa je zgodila nesreča in motor je odtrgal Šeriču desno roko.

Poškodovani monter se je hotel na miren način pobotati z upravo tovarne za odškodnino. Tovarna pa se je postavila na stališče, da ne bo svojemu monterju Albertu Šeriću dala nikake odškodnine, ker je že od okrožnega urada za zavarovanje delavcev dobil podporo. Zaradi tega je Šerić po svojem odvetniku tožil tovarno, naj mu izplača za izgubljeno desnico odškodnino v znesku pol milijona dinarjev. Okrožno sodišče pa je tožbo zavrnilo, češ, da ni ugotovljeno, kdo je bil te nesreče kriv. Zaradi tega je vložil poškodovani monter kazensko tožbo proti tovarni. Kazensko sodišče je potem po zaslišanju vseh prič in strokovnjakov razglasilo, da je nesreče kriva tovarna. Na podlagi tega pravdoreka je potem višje sodišče priznalo poškodovanemu monterju pravico do odškodnine in razsodilo, da mora tovarna plačati monterju za izgubljeno desno roko 16.430 Din.

Proti tej razsodbi je priglasil monterjev zastopnik revizijo na kasacijsko sodišče, naglašujoč, naj se prva razsodba uniči, ker je vsota, ki naj bi jo monter dobil za svojo izgubljeno roko, čisto napačno določena. Izgubo desne roke delavcu uvračunati z malenkostno svoto 16.000 Din, pomeni pogaziti formalno in materialno pravo. Kasacijsko sodišče je o tej pritožbi razpravljalo 16. januarja t. l. ter danes razglasilo razsodbo, s katero kasacijsko sodišče razveljavlja gorenjo razsodbo ter obsoja upravo tovarne »Ikarus«, da mora monterju Šeriću do smrti plačevati mesečno rento po 4000 Din v odškodnino za zgubljeno desnico, ker je zaradi te nesreče postal 70% invalid. Poleg tega je bila tovarna obsojena, da plača vse sodne in odvetniške stroške.

V boju s snegom, ledom in previsi

Iz skioptičnega predavanja junaka Ortlerjeve severne stene

Ljubljana, 4. februarja.

Snoči je predaval na povabilo Slovenskega planinskega društva v dvorani Delavske zbornice mladi in znameniti alpinist Monakovčan Hans Ertl. Čeprav pri nas nimamo gorskih velikanov, ki bi bili leto in dan pokriti z ledeno odejo, je vendar že med našimi turisti in alpinisti veliko zanimanje za vse plezalne tehnike, ki nudijo človeku brez dvoma nedosežne užitke. Zato je bila dvorana nabito polna. Predavatelja je predstavil predsednik Slovenskega planinskega društva dr. Pretnar, nakar je simpatični predavatelj začel po kratkem uvodnem govoru s predavanjem z diapozitivi, kateri so bili vsi originalno posneti z Leica aparatom na Perutzov Leica film. Diapozitive so kasneje napravili s povečavanjem. Na kratko je pojasnil plezalno tehniko, zlasti pa tehniko v ledu, ki jo moramo razdeliti v glavnem v tri periode.

Znamenje časa je pač, da se moderni plezavec poslužuje, čeprav morda lačen in brez denarnih sredstev, vendar vseh tehničnih sredstev, ki mu omogočajo premagovanje strmih in včasih celo previsnih delov sten. Če je svojčas napadel plezalec goro s krepkimi rokami in trdno voljo, jo danes napada s klini in kladivom, čeprav mu pri tem prav tako ne manjka železne volje.

Nato je prešel na opisovanje severne stene Ortlerja, ki je v gornjem delu vsa odeta v leden plašč. Zgodaj zjutraj in ponoči spi stena, čez dan pa grme skoraj minuto za minuto po njej plazovi in ledene lavine. S tem orožjem se je severna stena Ortlerja branila pred napadi drznih plezavcev. Njena višina znaša 1400 metrov in zato skoro ni mogoče, da bi jo zmagal človek v času, ko bi bil varen pred plazovi. S svojim prijateljem se je pripeljal po 20 urni vožnji s kolesom iz Monakovega pod vznožje Ortlerja. 20. junija sta vstopila ob pol 2 v steno. Ob 8 zjutraj sta bila že sredi stene pod ogromnim poledenelim žlebom. Dočim sta mislila, da bo druga polovica stene lažja in da bo treba le kakih 4 do 5 ur za plezanje do vrha, jima je stena pošteno prekrižala vse načrte. Stena se je nagibala skoro navpično v kotih 70 do 80 stopinj. Tako sta prišla pod 20 m visoko gladko ledeno steno, čez katero nista mogla drugače, kakor tako, da sta zabijala na vsakega pol metra klin za klinom. Čeprav sta bila zvezana na vrvi med seboj, je bilo tako zavarovanje v resnici le moralna pomoč. Če bi kdo padel, bi zletela oba v globino. Zabijanje klina v led ni tako enostavno kakor v živo skalo. Na en klin je treba udariti včasih 40 do 50-krat. Pri tem se klin segreva, led okrog njega se taja in klin se na ta način ujeda v led, ki nato okrog klina zopet zamrzuje. Samo za teh 20 m stene sta rabila skoraj 4 ure. Dočim se prvi plezalec trudi s tem, ko išče najbolj varne poti navzgor, zabija kline in se z mačjo previdnostjo vzpenja po njih naprej, nima drugi tovariš nič lažjega posla. Nosi nahrbtnik s potrebščinami za oba in mora vrh tega izbijati iz ledene plasti klin za klinom, kar je razumljivo, sicer bi jima klinov naenkrat zmanjkalo. Z žilavostjo in trdno voljo, s strašnimi napori in vsa izčrpana sta vendarle dosegla vrh Ortlerja ob pol 9 zvečer.

Opisal je nadalje turo, ki jo je napravil s tovarišem na Dant d'Herens, katerega je preplezal na isti dan kakor sta znana brata Schmidt naskočila severno steno Matterhorna. S šegavo in razborito besedo je nadalje opisoval skupno življenje z bratoma Schmidt v Žermattu, ki so ga bili deležni po teh vratolomnih turah. Po dnevih muke, pomanjkanja in največjega alpinističnega doživetja so jim tekli veseli dnevi v hotelu kjer so jih sprejeli zastonj, kot slavne junake gora, kjer so jih neprestano fotografirali in intervjuvali. Par tednov so sicer zdržali to življenje, med katerimi so jedli s takim tekom, da jim je neki Anglež častital, pa ne na sijajnih turah, ki so jih napravili, ampak na izrednem teku, ki so ga pokazali. Nato so pa zopet šli na razglede, ogledovali so zlasti nepremagano steno Grand Jorassesa, ki je zahtevala tudi življenje dveh njihovih tovarišev. Čeprav je bilo lansko leto zelo deževno, in je bilo okrog 80 deževnih dni, v žepih pa nepričakovano velika suša, jim bo to leto ostalo vendar v globokem spominu. Za drugo leto pa imajo že zopet vse polno lepih načrtov, katere bodo, če Bog da, s skromnimi sredstvi in srečo junaško, lahko izpeljali.

Za zanimivo predavanje so se vsi poslušavci zahvalili z navdušenim ploskom, nakar sta povabila Slovensko planinsko društvo in turistovski klub Skala predavatelja v restavracijo Slon, kjer jim je hitro med izmenjavanjem misli in pripovedovanjem doživljajev minil večer. Profesor Ravnik pa je še pokazal album krasnih alpinskih posnetkov iz naših gora, ki so Ertlu tako ugajali, da je obljubil, da bo prišel tudi k nam pogledat, če bo čas in ne preveč suše v žepu.

Evharistični kongres v Sarajevu

Sarajevo, 4. februarja.

Kakor je »Slovenec« že poročal, je bil za svoje velike zasluge za povzdigo katoliškega življenja v Bosni in Hercegovini od sv. Očeta izredno visoko odlikovan vrhbosanski metropolit sarajevski nadškof dr. Ivan Šarić. To odlikovanje visokega hrvatskega cerkvenega dostojanstvenika prihaja ob času, ko sarajevska nadškofija praznuje 50 letnico svojega obstoja. To slovesno spominsko slovesnost je nadškof dr. Ivan Šarić sklenil praznovati na poseben način, ki odgovarja njegovemu apostolskemu duhu in značaju tega zlatega jubileja.

Včerajšnji »Katolički tjednik« prinaša obširen in pesniško zasnovan oklic vrhbosanskega nadškofa dr. Ivan Šarića, v katerem vse duhovnike in vernike pozivlje ter vabi na evharistični kongres, ki se bo 2. do 5. junija t. l. vršil v Sarajevu za vso Bosno in Hercegovino. Medtem pa, ko se bodo vršile priprave za ta veliki kongres v Sarajevu, se bodo po vseh dekanijah in župnijah bosanskih in hercegovskih vršili krajevni evharistični kongresi. Nadškof dr. Šarić v svojem lepem oklicu med drugim pravi: »Vse leto 1932. bomo posvetili Bogu z molitvijo, dobrimi deli in javnim izpovedanjem naše svete vere. Zlato jubilejno leto nam bo leto katoliške obnove!«

Nadalje piše: »Slišali ste in brali mnogo, mnogi pa videli na svoje oči slavo božjo l. 1923. in zopet l. 1930. v našem belem Zagrebu. To je bilo navdušenje do neba za Boga in cerkev. Vse to se bo letos ponovilo v srcu Bosne ponosne, v našem prelepem Sarajevu... Pridite, da se Jezusu zaobljubimo in mu obljubimo večno zvestobo. Težki časi so danes, polni nevarnosti. Nevera in najhujše brezboštvo dvigata glave po vsem svetu. Stotine nekakih krivih prerokov oznanjujejo odpad od Boga. Tudi med nas pričenja pronicati strupena kuga poganske nemoralnosti, ki hrepeni samo za pohoto in uživanjem. Oborožimo se proti temu zlu z močjo božjo iz srca našega evharističnega Jezusa! Smo in ostanemo božji in katoliški narod! To povejmo vsemu svetu... Pridite, da vse svoje posvetimo Bogu in postavimo pod njegov blagoslov! Tudi naše hiše, naša polja, naše otroke, tudi našo narodno bodočnost in vse naše želje in upe!«

Amerika je z nami kruta

Obupno pismo novomeškega rojaka iz Amerike

Novo mesto, 5. febr.

Prijatelj našega lista v Novem mestu je te dni prejel iz Amerike zanimivo pismo, katero mu je bil pisal novomeški rojak iz Clevelanda 6. januarja t. l. To pismo je tako zanimivo, da je potrebno, da ga čita vsa slovenska javnost:

»Dragi rojaki! Spominjam se vas že 35 let nazaj. Ako je vam le količkaj mogoče, povejte vsem Slovencem in vsakomur, kdor bi hotel iti v Ameriko: Ne hodi! Niti ne misli ne na Ameriko! Amerika ni bila nikdar naš blagoslov, danes pa je za slovenske rojake in za delavce naravnost kruta. Politični milijonarji in multimilijonarji so pobrali ves denar in ustavili delo. S tem so nam vzeli domovje, katero smo si zgradili v teku let s tolikim trudom. Delavci smo brez dela, zato nekateri že dve ali tri leta ne morejo plačati davkov. Država pa tirja od nas davke in nam jemlje hiše, ki so vredne 6—7000 dolarjev. Davek je ogromen, znaša 150—180 dolarjev na leto. Kakor sem vam že rekel, smo delavci skoraj vsi vprek odslovljeni od dela. Jaz sem bil 17 let uslužben pri neki telefonski kompaniji. Sedaj sem tudi jaz odslovljen iz službe. Takih delavcev, ki stradamo bez kruha, brez doma, nas je sedaj v Ameriki 7 milijonov. Amerika je z nami neusmiljena.

Seveda, ko je vojsko dobila, je iz Evrope izmolzla ves denar, papirnati denar so tedaj v Newyorku sežigali, ker ga je bilo preveč. Danes pa delavci beračimo in policija nas bije s koli, zapori so polni. Res je, da je bilo nabranih za brezposelne delavce okroglo 6 milijonov dolarjev. Te so zbrali večinoma delavci, v kolikor se jim primeroma še dobro godi. Bogataši pa so dali malo in se jih je še nekaj teh milijonov prijelo. Tako vsaj krožijo vesti med delavstvom. V Newyorku je na desettisoče kg in centov zlata v kosih. Bogastva je dovolj, ampak mi delavci stradamo in prosimo Boga, da bi bila vojna. Smrti si želimo. Tudi kmetija ni zanič. To je naša Amerika! To je tisti ameriški ponos, ki s prezirom gleda na vse druge, pa je v resnici slabše tu kakor drugje.

Šole so pozaprli. Učitelji ne dobe plače. So se zganili duhovniki in organizirali deputacije tisočev delavcev, ki so šli prosit prezidenta Hooverja, naj preskrbi delavcem kruha. Pa jih je policija z bombami obdelala. Zato bo Hoover seveda zopet gotovo izvoljen od milijonarjev.

Delavci smo vsi obupani. Najhujše je tistim, ki v tem strašnem položaju nimajo nobene tolažbe od svoje vere, ker so izgubili vero v Boga. Jaz pa sem, hvala Bogu, ohranil vero v svojega Boga, ohranil sveti spomin na krstni kamen, kjer sem bil krščen, na svoj dom, kjer sem bil vzgojen in na novomeško šolo, kjer sem dobil prvi pouk. Moji ljudje v Potočarski vasi so mi že vsi pomrli. Od vseh živim samo še jaz, ki sem tukaj v Ameriki že od leta 1906. Hranil sem in delal, sedaj pa vse izgubil. Privarčeval sem si dom in hišo, ki je bila že skoro popolnoma plačana, imel sem še 2000 dolarjev v banki shranjenih, sedaj pa sem ob vse in živim s svojimi tremi sinovi brez vsega. Tako se nam godi in upamo na skorajšen prevrat ali na skorajšnjo smrt. Moja prošnja je še ta: Bog nas reši, Bog se nas usmili! Pozdravljam vas in vse meščane. — R. E.

Po 17 letih iz ruskega ujetništva

Subotica, 4. februarja.

Davi se je z budimpeštanskim vlakom pripeljal v Subotico Jovan Radosavljević, ki je leta 1915 kot vojak 6. avstroogrskega pešpolka v Karpatih bil od Rusov ujet in odpeljan v Omsko guvernijo v Sibiriji. Od tistega časa njegovi domači v Novem Sadu, odkoder je mož doma, niso več slišali o njem. Že davno so ga proglasili za mrtvega. Slučajno mu je po dolgih letih življenja v Sibiriji bilo l. 1927 dostavljeno neko staro bratovo pismo iz Novega Sada, iz katerega je spoznal, da je osnovana država Jugoslavija. Torej o vsem tem ni nič vedel.

Ko je to bratovo pismo prejel, se ga je polastila želja, vrniti se v domovino. Radosavljević se je bil v Sibiriji kmalu poročil, postal kmet in ima ženo in 5 otrok. Ko je l. 1927 dobil bratovo pismo, je takoj pisal svojcem domov in jih prosil, naj mu preskrbe potni list, da se bo lahko vrnil. Mož namreč v Rusiji ni prevzel ruskega državljanstva. Ko je prišel v Novi Sad iz daljne Sibirije bratov odgovor, ki so o njem mislili da je že davno mrtev, so bili silno veseli vsi domači ter so takoj ukrenili vse, da bi se čimprej vrnil. Vendar je imel premagati še precej zaprek, preden se je 23. januarja t. l. mogel s svojo družino odpeljati s postaje Isirkulj v Sibiriji proti Jugoslaviji. Potoval je skozi Moskvo, kjer je ostal dva dni. Potem pa je brez vsakih zaprek potoval dalje do madžarske meje, kjer mu tudi niso delali nobenih težav.

Ko je davi Jovan Radosavljević s svojimi otroci in ženo izstopil na postaji v Subotici ter se pokazal v ruski nošnji, je bil takoj predmet splošnega zanimanja. Bil pa je redkobeseden in ni rad odgovarjal na vprašanja radovednih časnikarjev. Povedal je le, da je bila l. 1931 v Sibiriji velika suša, da je ponekod celo trava kar zgorela, da so bile demonstracije kmetov, ki so zahtevali od vlade hrane, da so dobili potem nekaj malega moke, s katero so potem mešali travo in iz tega kuhali nekako jed. Pravil je tudi, da je položaj kmeta v Sibiriji zelo slab. Kmet dela, pa nima od svojega dela ne koristi, ne pravic. Oblasti mu odvzamejo živino. »Brat moje žene, ki ima 8 otrok in je priden kakor krt, je garal in varčeval, da si je nabavil 1 konja in 1 kravo. Oblasti pa so mu oboje odvzele, češ, da je to že znamenje bogastva.« Kadar se kmetje sestajajo na razgovore, tedaj si pripovedujejo novice, katerih drugače ne zvedo. Na takem sestanku so ruski kmetje tiste vasi, kjer je on prebival, izvedeli, da se je začela vojna med Kitajci in Japonci. Radosavljević pravi, da se vsi ruski kmetje vesele vesti o vojni, ker upajo, da se bo vojna razširila tudi v Rusijo in da se bo s pomočjo vojne mogoče otresti sedanje vlade. Boga prosijo, da bi se kmalu začela vojna. Dalje je pripovedoval, da se ruski kmetje niti ne morejo udeleževati službe božje. Če hočejo, da jim vlada da dovoljenje, da smejo naprositi kakega popa, ki bi jim prišel opravljat službo božjo, morajo za to državni oblasti plačati 500 rubljev. Njemu samemu se je splošno bolje godilo, ker ni bil ruski državljan. Ves čas svojega bivanja v Sibiriji se ni sešel z nikomur iz naših krajev. Pred dvema letoma pa je v neki bližnji vasi naletel na nekega Andreja Varga iz Srema. Ta mu je povedal, da se ne misli vrniti domov, ker se v Rusiji dobro počuti.

Zanimivo je, da je Radosavljević popolnoma pozabil govoriti srbsko in govori le rusko. Tupatam na srbska vprašanja odgovarja s kako srbsko besedo, ki pa jo izgovarja z ruskim naglasom. Zelo nestrpno pričakuje, da bi mogel nadaljevati pot v Novi Sad, da bi pozdravil svoje brate in sestre in pa strica.

Pisarna Vzajemne pomoči uradno zapečatena

Ljubljana, 5. februarja.

Danes opoldne je dala banska uprava uradno zapečatiti pisarniške lokale »Vzajemne pomoči« na Boštnikovem trgu. Zastopniku banske uprave je asistirala policija. Banska uprava je prevzela knjige in uvedla revizijo. Vzrok te naglo uvedene revizije ni znan. »Vzajemna pomoč« je zadnje čase uvedla v Sloveniji in tudi v drugih pokrajinah države zelo živahno akcijo za posmrtninsko zavarovanje in zavarovanje za doto. Revizijo »Vzajemne pomoči« vodi banski svetnik dr. Mencinger, ki je pa danes po zapečatenju odšel in nismo mogli dobiti od njega potrebnih podatkov. Zadeva je vzbudila v Ljubljani izredno veliko pozornost.

Fran Šuklje:

Cesar Franc Jožef I.

Letos bo 16 let, odkar so na Dunaju 30. novembra leta 1916 po 68 letnem vladanju k večnemu miru položili zemeljske ostanke starega cesarja Franca Jožefa v grobišču habsburške vladarske hiše pri očetih kapucinih. Kratko razdobje, a vendar smo danes že v stanu spregovoriti dokaj točno oceno o tem vladarju, zlasti ko so se otvorili zgodovinski viri po prevratu in polomu stare Avstrije, tisti skrbno čuvani zgodovinski viri, ki jih obsega dunajski tajni dvorni in državni arhiv. Danes je mogoče v istini napraviti si objektivno sodbo o znameniti zgodovinski prikazni, ki jo na vsak način predstavlja cesar Franc Jožef.

Naglašam: objektivno, nepristransko sodbo! Te je tembolj treba, ker menda o nobenem vladarju se ni čulo tako različnih ocen. Kar je sedaj odraslih ljudi živečih na ozemlju stare Avstro-Ogrske, smo bili še vsi podaniki tega vladarja. In kako silno so vplivali na nas v šoli, v cerkvi, v uradih, v vsem javnem življenju, da so nam vcepili brezpogojno oboževanje vladarja in vladarske hiše! Skozi mnoga desetletja je bila smernica slovenski politiki geslo starega dr. Bleiweisa: **»Vse za vero, dom, cesarja!«** Prav za prav mi Slovenci države niti poznali nismo, tako nam je bila utelešena v vladarjevi osebi. Na lastne oči sem videl leta 1883, ko je vojvodina Kranjska praznovala 600 letnico vladanja habsburške dinastije, kako so narodne dame, ko se je cesar nenadoma pripeljal v svojem vozu, pred njim pokleknile, kakor da bi šli z Najsvetejšim mimo njih. Dve leti po njegovi smrti pa smo že čitali v naših listih izraze o **habsburškem trinogu in krutem tiranu Francu Jožefu.**

Jasno je, da je zgrešena prva kakor druga ocena. Resnica leži v zlati sredini.

Rodil se je Franc Jožef 18. avgusta 1830 v cesarski graščini Laksenburg pri Mödlingu. Vnuk je bil tedaj vladajočega cesarja Franca I. Stariši Franca Jožefa sta bila nadvojvoda Franc Karl in Zofija iz bavarske kraljevske hiše. Oče, nadvojvoda Franc Karl čisto navaden človek, dobričina brez posebnih duševnih vrlin, mati Zofija pa energična ženska, visokoleteča, častihlepna, ponosna in nepristopna. Pazno je gledala na to, da se mladi princ, ki je bil že kot otrok predestiniran za bodočega cesarja, skrbno pripravi za svoj vladarski poklic. Kajti najstarejši sin cesarja Franca ki je postal po njegovi smrti leta 1835 očetov naslednik, cesar Ferdinand je bil »laboumen in popolnoma nezmožen za vlado baš nako, kakor za ustanovitev lastne družine. Eden izmed najmerodajnejših avstrijskih državnikov tedanje dobe, predsednik dvorne komore baron Kübeck, pravi o cesarju Ferdinandu v svojih zapiskih dobesedno: »Ob 10. uri je referat pri cesarju, kateri, kakor znano slaboumen — vsled bolezni — o vsem tem, kar se mu predava, niti besedice ne razume in je vedno pripravljen vse podpisati, kar se mu predloži.« Ker je bilo izključeno, da bi bil zakon cesarja Ferdinanda s cesarico Marijo Ano blagoslovljen z zarodom, je bilo že vnaprej gotovo, da bo prestolonaslednik mladi »Franci«, kakor ga je vedno klicala materina ljubezen.

Mati je tedaj strogo gledala na to, da so bili najodličnejši možje poklicani kot učitelji mladega nadvojvode. Njegov vzgojitelj je bil grof Bombelles, mož francoskega pokolenja. Učitelji za posamezne stroke pa so bili grof Coronini in polkovnik Hauslab, ki sta strogo pazila na vojaško vzgojo; v verouku je bil njegov učitelj kasnejši dunajski kardinal Rauscher. Vsemogočni državni kancelar Metternich ga je uvajal v diplomatske finese, Lichtenfels, eden najbolj bistroumnih avstrijskih birokratov, ga je poučeval v politični vedi. Med drugimi njegovimi učitelji je bil tudi mož, čegar ime po njegovih sinovih pri nas ni baš v najprijetnejšem spominu, g. dr. Moric Fraenzl, vladni svetnik, ki je potem bil dvignjen v viteški stan s priimkom Vestenegg, poučeval je krinca v statistiki. Po slabi navadi avstrijske vladajoče hiše so mašili gospodje učitelji, kar se je dalo, znanosti v mlado glavico. Seveda je bilo preveč učne snovi za takega otroka! V veliki anketi o gimnazijski reformi, ki jo je bil sklical takoj, ko je prišel na nemški prestol cesar Viljem II., najdemo tudi izrek: »Človek ne živi od tega, kar je jedel, temveč od tega, kar je prebavil.« To zlata vredno pedagogično načelo se ni upoštevalo pri vzgoji Franca Jožefa. Zlasti se je gledalo na to, da se je mladi nadvojvoda priučil mnogim jezikom. Govoril je poleg nemščine perfektno francosko in italijansko, in dokaj dobro tudi madžarsko in češko. Morda je bila posledica dejstva, da se je očividno veliko preveč mašilo v otroško glavico, da kasneje kot mož in svedok ni imel nikoli pravega kontakta z duševnim slovstvenim ali znanstvenim gibanjem.

Da bi imel mladi princ nekaj razvedrila, so mu dovolili igrati se z nekaterimi otroci plemenitih staršev. Izmed njegovih tovarišev iz otroške dobe sem osebno dobro poznal grofa Eduarda Taaffeja in grofa Franca Coroninija. Naravno, da so se otroci med seboj tikali. Vsaj za Taaffa vem, da je tudi tedaj, ko je bil že skozi več let ministrski predsednik, še obstojala tista zaupna oblika njunih razgovorov.

Pod skrbnim materinim nadzorstvom se je mladi nadvojvoda telesno in duševno dokaj dobro razvijal. Kot 17 letni mladenič je bil visoke, elegantne postave, dobro izurjen v vseh telesnih vajah, zlasti izboren jezdec. Ni čuda tedaj, da so hitro vzplamteči Madjari kar noreli od navdušenja, ko so ga prvič videli javno nastopiti kot državnega komisarja meseca septembra leta 1847 pri inštalaciji novo izvoljenega velikega župana budimpeštanskega komitata v krasni uniformi huzarskega polkovnika ter slišali iz njegovih ust v brezhibni madjarščini njegov nagovor.

Eno k drugemu se lahko reče: v normalnih razmerah, v mirnem času bi Franc Jožef nastopivši vlado v obširnem avstrijskem cesarstvu, postal nekako srednje dobri vladar in narod, podvržen njegovemu žezlu ne bi bil imel preveč prilike pritoževati se nad njegovo vladarsko usposobljenostjo. Žalibog pa je nanesla usoda, da je bila država v onem času, ko je komaj 18 letni princ dne 2. decembra 1948 leta vzel državno krmilo v svoje neizkušene roke, v pravem razsulu, posvečena na videz neizogibnemu poginu.

Kako je prišlo do tega? Čudno lice je tedaj kazalo starodavno cesarstvo, segajoče od Krkonošev do lombardsko beneške ravani ter od sedmograških Karpat do bodenskega jezera. Kruto so se maščevali nad to državno tvorbo grehi zaslepljenih prednikov. Pravi unicum je bilo že skozi 40 let avstrijsko cesarstvo. Stari oče Franca Jožefa, tisti nadvse nesimpatični Franc I., sestavljen iz duševne omejenosti, mrzlokrvnosti, krutosti in vsakdanjega filistrstva, je potem, ko je veliki Napoleon bil premagan, vjet in v prognanstvo poslan, si je izbral kot načelo, da je treba odstraniti iz države vsako novotarijo. Izključen je bil vsak napredek v duševnem in skoraj tudi v gmotnem oziru. Dejstvo je, da je tolikokrat od Napoleona premagana Avstrija, ki je tudi v zadnjem boju, ki ga izven avstrijski Nemci še danes ponosno nazivajo »Der Freiheitskrieg«, igrala dokaj podrejeno, skoraj bi rekel klavrno vlogo, naposled, ko je bila vsa Evropa popolnoma izčrpana po silnem naporu, postala vodeča velesila na našem kontinentu. Cesar Franc se je kar tresel pred spomini na francosko revolucijo in njenega velikega dediča cesarja Napoleona. Njegov kancelar knez Clemens Lothar Metternich pa je po Napoleonovem padcu, na katerem je tako uspešno sodeloval, postal, kakor so tedaj dejali, »Evrope kočijaž«. Vodilna misel njegova je bila ohraniti v Evropi absolutni mir in strogo pokorščino narodov napram vladajočim dinastijam. (Dalje.)

Beli zobje: Chlorodont
prijetno osvežujoča zobna pasta s poprovo meto
tuba Din 8.— in Din 13.—

Ljubljana

Roparski napad na Gradu

Prav mila sodba napadalca

Ljubljana, 5. februarja.

Po daljšem času je stopil v funkcijo veliki kazenski senat deželnega sodišča. Senat so tvorili: g. Anton **Mladič** kot predsednik in kot sosodniki: g. Ivan **Kralj**, dr. Ernest **Kobe**, Jakob **Jerman** in dr. L. **Štrukelj**. Naval poslušalcev, ki so se zanimali za razpravo proti trem mladim ljudem, obtoženim roparskega napada, je bil precejšen, zlasti so bili v velikem številu navzoči stanovalci ljubljanskega gradu, ker je šlo za roparski napad na trafikantinjo Frančiško Mervarjevo in njeno hčerko. Napad sta izvršila dva elegantno oblečena fanta in je eden iztrgal hčerki Franji aktovko, v kateri je bilo za 8000 dinarjev raznih znamk. Razprava je razgalila žalostno sliko socijalnih in družabnih razmer, v kakršnih žive ljudje na periferiji mesta, podala je težko borbo brezposelnih, a hkratu tudi odkrila vso lahkomišljenost mladine, ki zahaja k raznim razbojniškim kinopredstavam, požira »šund«romane ter se vrti po plesnih zabavah.

Na Silvestrovo lani so se sestali v gostilni »Amerika« stari znanci: 22 letni livarski pomočnik **Stanko Senger**, ki je bil na večmesečnem vojaškem dopustu, 22 letni zid. pomočnik Vladimir **Babnik**, začasno brez posla in 21 letni Vinko **Drapek**, ključavničar. Prva dva sta slednjemu potarnala, da sta brez denarja, a da bi se rada udeležila kake silvestrovske zabave. Zadnji jima je proti večeru zasnoval načrt, kako naj bi napadla trafikantinjo Franjo Mervarjevo, ki ima svojo trafiko na vogalu Rimske in Tržaške ceste, in ki vsak večer nosi denar in znamke domov na Grad. V gostilni pri »Lovcu« so se vsi trije postavili na prežo, kdaj bo Mervarjeva trafiko zaprla. Okoli 19.15 so ji neopaženo sledili. Vinko Drapek je fungiral kot opazovalec, prva dva pa napadalca. Na sredi pota na Grad sta Senger in Babnik navalila na obe obtoženki. Podrla sta ju v sneg. Hčerka Franja Mervarjeva je nosila aktovko in ročno torbico s 5500 Din gotovine. Njo je napadel Babnik, mašil ji je usta s snegom in jo vlekel kake tri metre navzdol, nakar mu je pustila aktovko, s katero je pobegnil. Stanko Senger se je lotil matere, a jo je potem pustil, ker je videl, da je Babnik dobil plen v roke. Zbežala sta nato proti Vodnikovemu trgu. Obe napadenki, ki sta bili močno prestrašeni, sta začeli klicati na pomoč. Njiju klici so bili tako glasni, da ju je čul celo magistratni uradnik Stanko **Ahčan**, ki je okoli 20 zapuščal gostilno pri »Krofu« na Sv. Petra cesti. Drapek je pravočasno pobegnil. Na Vodnikov trg so prihiteli mnogi civilisti, tako uradnik Ahčan in Bogdan Dominko, ki sta se spustila za Sengerjem in ga na Pogačarjevem trgu prijela. Peljala sta ga na Grad v spremstvu dveh stražnikov. Na Gradu so Sengerja pri Mervarjevih konfrontirali. Senger se je po daljšem tajenju udal in priznal. Njegova tovariša je policija potem 2. januarja aretirala.

Državni tožilec dr. **Lučovnik** je vse tri obtožil težkega zločina razbojništva. Prva dva kot aktivna udeleženca, a tretjega kot zasnovatelja in organizatorja.

Vsi trije obtoženci so v bistvu priznali zločin, za katerega določa zakon kot najnižjo kazen pet let robije. Pred senatom so se izgovarjali, da niso nameravali izvršiti pravega roparskega napada, hoteli so le trafikantinji vzeti aktovko in denar. Senger in Babnik sta zvračala krivdo na Drapka, češ, da ju je on zapeljal. Pred napadom sta se že začela kesati, hotela sta oditi, ko sta srečala obe ženski in sta nato kakor brezumna delala.

Obtoženi Stanko Senger je med drugim zatrjeval: »Napadel sem jo. Ko sem videl, da nima denarja, sem zbežal. Zasmilila se mi je. Bil sem nekoliko vinjen.«

Predsednik: »O pijanosti niste nič rekli ne v preiskavi ne na policiji.«

Senger cinično: »Tu je glavna razprava in se sedaj lahko pove. V dveh sekundah je bilo vse fertik.«

Drž. tožilec: »Ali je Drapek govoril o ropu?«

Senger: »Kaj vem, kaj je to rop.«

Drugi obtoženec Babnik je povedal vse, kako je bilo dogovorjeno za napad. »Padla sva na tla v sneg. Snega ji nisem mašil v usta.«

Predsednik: »Prijeli sto jo za lase in vlekli nazaj. Ni se vam treba opravičevati, ker bo za vas boljše.«

Obtoženec: »Močno sem se prestrašil, ker je začela napadena vpiti. Zasmilila se mi je in sem jo hotel prositi odpuščanja. Pred njo sem hotel pokleknili. Potem sem bežal. Aktovko sem vrgel v stran, da sem lažje pobegnil. Sem bil že tri mesece brez službe.«

Tretji obtoženec Vinko Drapek je hladno priznal, kako je oba le nagovarjal za napad in da je sam le oprezoval. »Pred enim tednom,« je pripomnil, »sem šel za njo in gledal, kje stanuje. Bila je videti fest ženska. Šel sem do vrha na Grad in potem po drugi strani doli. Oba sta mi tarnala, da nimata ravno za Silvestrov večer denarja.«

Priči Franja Mervarjeva star. in njena hčerka sta pred sodniki opisali podrobno dogodek. Po pobegu napadalcev sta klicali: »Ljudje, na pomoč! Primite ju!« Predsednik je nato prečital izpovedbe ostalih prič, zlasti magistratnega uradnika Stanka Ahčana in akademika Bogdana Dominka, ki sta prijela Sengerja. Ta je dejal Dominku: »Saj ni nič! Tukaj imate mojo kano.« Na Gradu med konfrontacijo je Senger grozil sodnemu oficijalu R. Jeršetu, da bo ž njim že obračunal. Senger se je ogorčen dvignil in pristavil: »Saj ni res. Lahko tudi reče, da sem Grad podrl, pa se mu bo verjelo.« Predsednik ga je zavrnil: »Saj ni treba delati takih dovtipov, se vam prav nič ne prilegajo.«

Državni tožilec je vztrajal pri obtožbi zaradi zločina razbojništva, dočim so skušali trije ex-offo branitelji težko dejanje omiliti in so predlagali za milejšo sodbo. Po kratkem posvetovanju je predsednik razglasil sodbo, s katero so bili zaradi zločina razbojništva obsojeni: **Stanko Senger na dve leti robije in v izgubo častnih državljanskih pravic za tri leta, Vladimir Babnik na poldrugo leto robije in Vinko Drapek na 20 mesecev robije.** Sodba je bila razmeroma prav mila. — Obsojenci so kazen sprejeli.

Kaj bo danes

Drama: »Dve nevesti.« Izven.

Opera: »Trije mušketirji.« Znižane cene. Izven.

Koroški večer pri »Nacetu«, Šmartinska cesta. Ob 8 zvečer.

Družabni večer pevske »Grafike« nocoj ob 20 v Kazini. Čisti dobiček gre v prid brezposelnim grafičarjem.

Ljudski kino Vič-Glince: Ob 8 »V dobi slave.«

Kino Kodeljevo: Ob 20 zvočni film »3 + 1 = 2«

Nočno službo imata lekarni: dr. Piccoli, Dunajska cesta 6, in mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9.

KAJ BO JUTRI?

Kino Kodeljevo: Ob pol 4, pol 6, 8 zvočni film »3 + 1 = 2«.

*

⊙ **O veseljačenju v dneh splošne bede** je naš list že zavzel svoje stališče, katero odobrava vsa uvidevna javnost. Zato se tudi ne moremo strinjati z načelom nekaterih ljubljanskih gospodov, češ, da bo krizo premagalo le večje razsipavanje denarja od strani bogatinov. Stara reč je: Kakor čivkajo veliki, tako čivkajo mali, če tudi »malim« zmanjkuje denarja za čivkanje. In če je že nekaterim tako »čivkanje« potrebno, naj bi gospodje »čivkali« vsaj v korist revežem. V tem oziru je jako zanimiva izjava ljubljanske »Narodne odbrane«, ki smo jo prejeli in jo objavljamo: »Mestna organizacija Narodne Odbrane v Ljubljani je prosila vse one organizacije, ki so nameravale prirediti zabave v sedanjem predpustnem času, naj se ob tej priliki spomnijo brezposelnih in odstopijo vsaj del čistega dohodka Pomožni akciji v Ljubljani. Izjemo je napravila Narodna Odbrana le pri onih prireditvah, katerih čisti dohodek je bil že vnaprej namenjen Pomožni akciji. Namen akcije ni bil preprečiti zabavo in odvzeti zaslužek trgovcem in obrtnikom, temveč preprečiti odnosno omejiti nepotrebno razsipavanje denarja, ker je evidentno, da čisti dohodek takih prireditev nikakor ni v skladu z vsotami, ki jih posetniki prireditev izdajo. Edino odbor Črno-bele redute ni smatral za vredno, da se izjavi na naš poziv kot so to storili drugi prireditveni odbori. Tako še danes, na predvečer prireditve, ni točno znano, komu je namenjen čisti dobiček te prireditve in če bo imela Pomožna akcija od te prireditve sploh kako korist. Ako želi odbor Črno-bele redute vzbuditi domnevo, da predstavlja Primorce in da je ta prireditev namenjena Primorcem, je brez dvoma taka elitna zabava zelo neprimerno sredstvo za podpiranje onih nacionalnih žrtev, ki so si z begom v Jugoslavijo rešili golo življenje in ne morejo misliti na take zabave, ker nimajo niti sredstev za vsakdanji kruh. — S tem smatra Narodna Odbrana svojo akcijo napram javnosti in prirediteljem za pojasnjeno in končano, sodbo pa prepušča javnosti. Stvar povabljencev je, da odločijo, ali naj se vabilu odzovejo, ali pa naklonijo primerno podporo v dobrodelne svrhe.«

⊙ **Uradniki v bolnišnici dobili plače.** Predvčerajšnjim smo poročali, da uradniki v splošni bolnišnici zaradi neke upravne pomote niso dobili plač. Predsnočnjim pa je prišel v Ljubljano iz Belgrada brzojavni ukaz ministrstva, ki odreja, da naj se zdravnikom, uradnikom in vsemu osebju takoj izplačajo plače, kar se je včeraj zgodilo. Kritika v javnosti je torej pomagala!

⊙ **Gledališki večer v Rokodelskem domu.** Jutri bo v dvorani Rokodelskega doma zelo zanimiv gledališki večer. Na sporedu so pevske točke moškega zbora, spevoigri »Srce in denar« in »Snubači«, šaljivi prizori in kupleti. Vstopnice se dobivajo v predprodaji danes zvečer od 6—8 in jutri dopoldne od 10—12 v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12. Pričetek prireditve je jutri ob 7 zvečer.

⊙ **Prosvetno društvo v Mostah** priredi v nedeljo, dne 7. februarja ob pol 20 komedijo »Trije vaški svetniki«. Smeha bo dovolj.

⊙ **Posebnost letošnje koncertne sezone** bo gotovo komorni koncert pihal, kateri se bo vršil v ponedeljek, dne 8. t. m. ob 8 zvečer v veliki dvorani kina Ljubljanski dvor. Spored večera: Mozartov kvintet za flauto, klarinet, fagot, rog in klavir; Rorich: trio za flauto, klarinet in fagot; Rimski-Korsakov: kvintet za flauto, klarinet, fagot, rog in klavir. Komorna glasba na pihala se jako goji po drugih deželah, pri nas je še popolnoma neznana. Spored izvajajo: člani opernega orkestra gg. Korošec Slavko (flauta), Gregorec Janko (klarinet), Hauck Viljem (fagot) in Lukas Robert (rog). Pri klavirju sodeluje g. Heri Svetel. Vstopnina običajno nizka: Parter 6, 4 in 2 Din. Balkon 8 in 6 Din, galerija 2 Din. Koncert bo jako zanimiv ter bo gotovo vzbudil širšo pozornost na pihala.

⊙ **I. redni občni zbor Udruženja univerzitetske izobraženih žen** bo v nedeljo 7. februarja ob 10 dopoldne v posebni sobi kleti »Emone«.

⊙ **Citronček v februarju.** Gosp. Matija Koprivec v Ljubljani je dobil v pismu, ki ga je prejel od svojega prijatelja gosp. Vencla Rožmanca, krojaškega pomočnika na Vrhniki, obenem tudi veselo presenečenje. Pismu je bil namreč priložen citronček, ki ga je gosp. Rožmanc ulovil na svečnico na Vrhniki. — S Šmarne gore se že prihajajo v Ljubljano bahat turisti s telohi, prijateljem narave pa napravljajo trobentice in zvončki v Mestnem logu in drugje okoli Ljubljane prvo spomladno veselje.

⊙ **Vrviščar na psihiatriji.** Včeraj je sodišče dalo Vrviščarja prepeljati iz zaporov na psihiatrično oddelek splošne bolnišnice. Vrviščar, ki je — najbrže v blaznosti — zadavil svojo ženo in ji potem iztrgal jezik, je bil, kakor smo poročali, prepeljan najprej iz Metlike v Novo mesto, nato pa v Ljubljano. Psihiater dr. Robida bo Vrviščarja pregledal in opazoval, nato pa podal sodišču svojo mnenje o stanju Vrviščarja.

KINO KODELJEVO Telef 31-62

Nocoj ob 8., jutri 1/2 4., 1/2 6. in 8., v ponedeljek ob 8.

3 + 1 = 2

Willy Fritsch, Lilian Harwey

Vstopnina samo Din 8, 6, 5 in 4.

Maribor

Dve važni kulturni prireditvi v Mariboru

Te dni predvaja mariborska Prosvetna zveza v Grajskem kinu veliki kulturni zvočni film »Azija-Avstralija«, ena najpoučnejših tvorevin berlinske »Ufe«. V tem filmu se točno prikazujejo izredno zanimivi običaji, razmere in prirodoslovne posebnosti Avstralije, Azije, Nove Gvineje, Bismarkovega otočja in Nove Zelandije. Zlasti zanimivi so posnetki iz Indije in Kitaja, kjer prihaja vsa ta velika revščina teh vzhodnih narodov do izraza. Vse to siromaštvo kaže jasnost strašnega dejstva: V Aziji je preveč ljudi in premalo prostora! V nasprotju s tem pa je Avstralija, ki je s svojimi zemeljskimi bogastvi zemlja bodočnosti. Tukaj je ravno narobe: preveč prostora in premalo ljudi. V filmu nastopa tudi voditelj indskega ljudstva Mahatma Gandi in to ob priliki velikega zborovanja. Omenjeni kulturni film se predvaja vključno do ponedeljka, dne 8. t. m. in sicer pri znižanih ljudskih cenah. Predstave bodo danes ob pol 15 in pol 18, jutri v nedeljo ob pol 11, v ponedeljek ob pol 15 in pol 18. Šole pri korporativni udeležbi plačajo po učencu 3 Din na vseh prostorih, če se vstopnice kupijo skupno pri blagajni. Vsem ljubiteljem kulturnega filma se nudi prilika, da si tudi ta film ogledajo.

Drevi pa je v gledališču krstna predstava R. Golouhove »Groteske sedanjosti«. Ta Golouhova groteska je ostra persiflaža sodobnega evropskega stanja. Vsi ti diplomatje, ki nastopajo na odru od čestitega Angleža Oil'Laina pa do Italijana Pandolinija, delajo vtis, da gre za simbolne strelice na diplomatske razmere v Društvu narodov; in vsi ti blokirani volovi, konji, osli in teleta, ki ždijo v »nevtraliziranem« poslopju in ki sredi temperamentnih govoranc zbranih diplomatov, ki razpravljajo o usodi nevtraliziranega ozemlja, poginejo, so verna slika sodobne Evrope... Krstni predstavi bo prisostvoval tudi avtor. V Mariboru je ta politična groteska izzvala v vseh krogih prebivalstva veliko zanimanje ter se živahno pričakuje uprizoritev v J. Kovičevi režiji. Nastopi malodane celoten gledališki ansambl. Za kulturni Maribor kulturen dogodek.

☐ **Plemenita požrtvovalnost.** Za pomožno akcijo mariborske občine so zbrali uslužbenci mariborske javne bolnišnice skupno 2582 Din. Res posnemanja vredna požrtvovalnost!

☐ **Nova knjiga na mariborskem knjižnem trgu.** Te dni je izšla »Sociologija« odličnega mariborskega pisatelja bogosl. prof. dr. Jeraja. Obsega 188 strani in stane s poštnino vred samo 27 Din. Izšla je v samozaložbi ter se naroča pri pisatelju, Maribor Gledališka ulica 2.

☐ **Veliko socijalno delo.** V banovinskem dečjem domu je bilo preteklo leto oskrbovanih skupno 254 otrok, in sicer 188 dečkov in 66 deklic. Sprejetih je bilo: radi osirotelosti 28, repatriiranih iz inozemstva 29, zapuščenih od svojcev 22, radi oddaje svojcev v bolnišnico 2, radi službe svojcev v tujini 101, radi zanemarjenosti 10, radi postopanja in tatvin 7, radi siromaštva svojcev 31 in radi boljše vzgoje 24 otrok. Od teh je bilo 18 popolnih sirot, 51 sirot brez očeta, 25 brez matere, 108 nezakonskih, 8 od ločenih staršev in 44 od še živečih staršev. Brezplačno je bilo oskrbovanih 36, proti delni oskrbnini 199 in proti celotni odškodinni 19. Osnovno šolo je obiskovalo 145 otrok, meščansko šolo 39, srednjo šolo 1, v uku v trgovini ali obrti je bilo 10 gojencev, brez opravila je bilo 57 otrok pod 6 leti. Tekom leta je bilo iz zavoda oddanih trajno ali začasno 173 otrok tako, da je znašalo stanje koncem leta 1931 81 otrok, in sicer 57 dečkov in 24 deklic. Ti so oskrbovani v treh oddelkih, in sicer 45 dečkov v matičnem zavodu v Strossmajerjevi ulici, deklice in mali otroci pa v sirotišču v Melju in Slovenski Bistrici. Otroci so bili med letom oddani: k svojcem in rednikom 28, v uk in službo 3, prehodno oddani 77, v drug zavod 6, pobeglih 2, v bolnišnici 14, umrlih 1. Celotni izdatki za vzdrževanje zavoda so znesli 636.216 Din.

☐ **Podpora domače obrti.** Palača banovinske hranilnice na vogalu Gosposke in Slovenske ulice se polagoma v notranjosti dogotavlja. Za vselitev v celoti bo palača gotova šele meseca maja. Hranilnica bo nabavila celotno pisarniško pohištvo pri domačih mizarskih tvrdkah, da tako podpre mariborsko obrtništvo, kateremu je stavba sama dala lani in letos mnogo zaslužka. Veliko zanimanje vlada za oddajo trgovskih lokalov v pritličju ter so nekateri prostori že oddani. Kakor smo izvedeli, prevzame glavni lokal nova družba za avtomatični bufet (gg. Valjak in Gustin), dalje pride sem tvrdka Peko in še druge. Nekaj lokalov je še neoddanih. Poslovni prostori hranilnice se bodo nahajali v prvem nadstropju, ostalo pa bodo stanovanja deloma za uradnike, deloma za privatnike.

☐ **60letnico rojstva slavi** v prihodnjih dneh Franjo Pirc, ki je v Mariboru od prevratne dobe dalje znan javni delavec. Udejstvoval se je svoječasno kot sotrudnik nekaterih listov, pozneje je vodil razne stanovanjske akcije, sedaj pa podjetje »Marstan«. Znan je tudi kot energičen pobornik vegetarijanizma. Iskreno častitamo!

☐ **SSK Maraton.** Drevi družabni večer s pričetkom ob 8. Posebna vabila se ne razpošiljajo. Prijatelji mladine vljudno vabljeni. — Plavalna sekcija. Današnji damski trening zaradi družabnega večera izostane.

☐ **Smrt na cesti.** O tragični smrti 82letnega prevžitkarja Josipa Ornika iz Velke pri Mariji Snežni smo že poročali. Včeraj se je vršila pri Sv. Jakobu obdukcija trupla nesrečnega starčka, ki je ugotovila, da je nastopila smrt radi srčne kapi, ki je zadela starega moža na cesti. Pri padcu pa je še udaril z glavo ob kamen ter si razbil lobanjo. — Zločin je pri tem slučaju izključen. Sodno komisijo so tvorili preisk. sodnik dr. Germovšek, zdravnik dr. Jurečko, drž. pravd. Sever in zapisnikar Sand.

☐ **Licitacije za dobavo gramoza za državne ceste.** Začetkom prihodnjega meseca se bodo vršile v Mariboru na tehničnem oddelku okrajnega načelstva ustmene licitacije za dobavo gramoza na državnih cestah Ljubljana—Maribor, Maribor—Ptuj. Za sektor Ptuj—Ormož se bo vršila licitacija v Ormožu in Čakovec—Dolnja Lendava v Dol. Lendavi.

☐ **Pomanjkljiva markacija na Kozjaku.** Nekateri izletniki, ki so tekom zime obiskovali Kozjak, nas obveščajo, da je markacija na poti od Sv. Duha na Sv. Križ in ravno tako markacija na črti Sv. Duh—Kapla—Remšnik zelo pomanjkljiva ter jo bo treba temeljito obnoviti.

☐ **Nočno lekarniško službo** vrši od 7. do 13. t. m. Magdalenska lekarna g. Savosta na Kralja Petra trgu.

☐ **Konec poravnave.** Okrožno sodišče v Mariboru objavlja, da je končano poravnalno postopanje dolžnika Partha Josipa, čevljarja in posestnika na Muti.

☐ **Zopet boben.** Dne 9. marca bo pri mariborskem okr. sodišču dražba nepremičnin zemlj. knjiga d. o. Slivniško Pohorje, vl. št. 19. Cenilna vrednost znaša 75.397 Din, najmanjši ponudek 50.264.66 dinarjev.

☐ **Vlomilci strašijo.** Eden vlomilec za drugim roma v luknjo, pa vendar še neprestano strašijo novi dolgoprsti ponočnjaki ter ogrožajo blagajne po Mariboru. V pretekli noči je bil izvršen vlom v pisarno trgovine Sluga na Tržaški cesti. Svedrovec je prišel v prostore z dvorišča skozi okno, na katerem je zvil omrežje. Navrtal je nato blagajno ter odnesel iz nje 1700 Din gotovine. Vsega skupaj pa je napravil trgovcu okrog 4000 Din škode.

☐ **Obilo dobrot na ribjem trgu.** Včerajšnji ribji trg je bil obilo založen, kakor že dolgo ne. Sardel je bilo 40 kg po 12 Din, orad in brancinov 18 kg po 34 Din, šiplji 28 kg po 24 Din, polenovka 70 kg po 22 Din, logoš 8 kg po 36 Din in filet 10 kg po 26 Din.

☐ **Opozorilo.** K notici o razpisu službe pri okr. sodišču pristavljamo, da je razpisano mesto **jetniškega pripravnika ne pa mesto paznika.** Prosilci morajo imeti popolno srednješolsko izobrazbo s končnim izpitom.

☐ **Flobertovka ni igrača.** Iz Slovenske Bistrice so pripeljali v mariborsko bolnišnico 13letnega Slavka Frölicha, ki se je igral s flobertovko, pa se mu je orožje sprožilo. Strel je fantka zadel v trebuh, povzročil sicer dokaj strahu in skrbi, toda izkazal se je kot neopasen. — V bolnišnico je bil sprejet včeraj tudi posestnik Anton Napotnik s Pohorja. Pri podiranju drevja mu je švignila sekira v levo nogo ter napravila težko rano.

☐ **Blago je odnašal iz tovarne.** Vodstvo mariborske tekstilne tovarne je opažalo že dalje časa, da se vršijo tatvine platna, katerih pa ni bilo mogoče pojasniti. Prijavilo je to stvar policiji, ki je nadzirala nekatere osumljence ter napravila v stanovanju nekega delavca preiskavo, ki je potrdila sum v polni meri. Delavec A. R. je bil aretiran ter predan sodišču.

☐ **Premetene sleparije tujega agenta.** Mariborski policiji je padel v roke prebrisan agent, ki je oškodoval večje število strank s ponarejenimi naročilnicami tvrdke Hendler v Gradcu, ki izvršuje povečave fotografskih slik. Aretirani se piše Gustav Stromer iz Gradca ter so ga naše oblasti že dalje zasledovale. Predali so ga sodišču

Kulturni obzornik

FRANZ WERFEL: »MLADOSTNA KRIVDA«.

Program Leposlovne knjižnice Jugoslovanske knjigarne za tekoče leto obsega dela sledečih pisateljev: Franz Werfel, Jaroslav Durych, Milo Urban, G. Chesterton in Sigrid Undset. V njih bomo Slovenci spoznali odlične in celo vodilne osebnosti sodobnega nemškega, češkega, slovaškega, angleškega in norveškega slovstva. Po svojem svetovnem naziranju se vsi ti pisatelji priznavajo h katoličanstvu (nekateri med njimi so konvertiti), a po svoji umetniški vrednosti se lahko merijo z največjimi duhovi sodobne evropske književnosti. Delu, kakršno je na primer »Kristina, Lavransova hči« (Sigrid Undset) je nedvomno le težko najti enakovredne primere v vsej sodobni literaturi, kar se tiče monumentalnosti in občečlovečke pomembnosti tega velikega epičnega teksta.

Kot prva letošnja publikacija Leposlovne knjižnice je pred nekaj dnevi izšla povest z naslovom »Mladostna krivda«. Njen avtor, pisatelj Franz Werfel spada nedvomno med najodličnejše tvorce novejše slovenske literature. Njegovo ime je nerazdružno zvezano z literarno smerjo ekspresionizma, oziroma nove stvarnosti, kakor se danes, ko se je umirila in se približala že tudi objektivnemu življenju, smer zlasti povojne idealistične umetnosti. Werfel je nastopil najprej kot pesnik, izdal je med leti 1912—1915 tri pesniške zbirke, ki se odlikujejo tako po duhu nove človečnosti, kakor tudi po žaru občutja in ritmu jezika. Poleg Georga Trakla je treba šteti Werfla med najodličnejše pesnike nemškega ekspresionizma. Napisal je tudi nekaj dram, o eni izmed njih z naslovom »Pavel med Judi« je leta 1928. pisal France Koblar v »Domu in svetu«. Ostale drame, kakor tudi številne romane in povesti najde bravec naštete in na kratko označene v knjigi v uvodu. Kakor za vso zares sodobno umetnost, je tudi za Werflovo literarno ustvarjanje značilen odpor proti larpurlartizmu (umetnost zaradi umetnosti) in poudarjanje duhovne problematike našega življenja. Glavni problem, ki ga Werfel umetniško obravnava skoraj v vseh svojih spisih, pa je nedvomno problem etosa, problem osebnosti, problem duhovnega človeka.

Tudi roman »Mladostna krivda« razločno razodeva pisateljevega etično usmerjenega duha. Roman je vseskozi pisan živahno in napeto, na prvi videz skoraj realistično, tako da nudi bravcu tudi kot povest v epičnem smislu popoln užitek. V njem ni nič »ekspresionistične« pretiranosti, nič težkega, nejasnega simbolizma, čeprav v stilu ni nikjer več zaslediti elementov realizma ali pa celo naturalizma. Zdi se, da se avtor namenoma ogiblje opisovanju tiste vsakdanje resničnosti, ki ji premnogi pravijo »življenje«, dasi bi mu fabulistično ozadje povesti moglo nuditi mnogo prilike za to. In tu smo sedaj zadeli na bistveno potezo njegovega literarnega snovanja. Njemu pripovedovanje ni samo sebi namen, pisatelj nas hoče opajati z videzom raznih »dogodkov«, čeprav jih razvija pred nami celo dolgo pisano vrsto. Pred nami se odgrinja prizor obletnice mature, ki jo praznujejo nekdanji sošolci po petindvajsetih letih. Med njimi je tudi deželni sodni svetnik Sebastian, ki je glavni junak povesti. Prav zaradi njegovega notranjega problema je napisana vsa povest. Tega dne so mu namreč privedli obtoženca, ki ga on zaradi zamenjave imena in navidezne podobnosti smatra za enega svojih nekdanjih sošolcev, kateremu je bil nekoč storil veliko krivico. Tega se zdaj spominja, dasi je podzavestno živelo v njem vsa leta in obremenjevalo njegovo življenje. Dogodki dijaškega življenja v predvojnem pražkem miljeju in njegova lastna »mladostna krivda« se vrste pred nami kot duševni privid in izpoved deželnega sodnega svetnika Sebastiana. Toda zgodbe same na sebi, dasi so opisane nenavadno živo, napeto in zanimivo, vendarle niso bile poglavitni pisateljev namen. Važno je, da se je to življenje razodelo temu človeku z moralnega vidika, z vidika vesti, da se ta človek zave svoje krivde in se zgrozi v samem sebi. »Uničil sem ti življenje,« prizna človeku, o katerem misli, da je njegov nekdanji sošolec. Tako je stvarnosti zunanjega življenja stopila nasproti stvarnost notranjega življenja, zakon vesti, svet duhovne resničnosti. Na ta način je dal pisatelj svoji povesti poudarek ideje in metafizičen smisel. Podobo nove, duhovne stvarnosti, v kateri ne gre več samo za pojave vidnega sveta in vsakdanjega življenja, kakor pri naturalizmu, marveč predvsem za izpoved notranje resničnosti, pred katero je po imperativu vesti sleherni človek v samem sebi postavljen kot pred zadnjo, najvišjo božjo objektivnost. »In res, Sebastian je bil doživel enega izmed neponovljivih, nepredstavljivih trenutkov našega življenja, v katerih se srneta Bog in človek«. To pokazati, pa je bil poglavitni pisateljev namen pri ustvarjanju te povesti, ki jo moramo radi tega prištevati med ona mnogoštevilna dela sodobne književnosti, ki v prvi vrsti trkajo na vrata človeške vesti. H koncu pa moram poudariti še nekaj. Sebastian ne obtožuje družbe, razmer, sploh se ne postavlja za sodnika nad drugimi, marveč nad samim seboj, s čimer je pisatelj pač hotel poudariti tudi to, da je kriza sodobnosti moralna kriza, kriza osebnosti, in da je lepša vizija življenja možna samo in edinole iz perspektive duhovnega očiščenja in etičnega vstajenja osebnosti.

France Vodnik.

Dnevna kronika

Koledar

Sobota, 6. februarja: Amand, škof; Doroteja, mučenica. — Mlaj ob 15.45. Herschel napoveduje lepo in jasno vreme.

Novi grobovi

† **V Ljubljani** je umrl g. Anton **Vodnik**, hišni posestnik in prevoznik, star 66 let. Pogreb bo v nedeljo ob 4 pop. Blag mu spomin. Žalujočim naše sožalje!

† **V Studencih pri Poljčanah** je 5. februarja po dolgi mučni bolezni mirno v Gospodu zaspal g. Ivan Logar, trgovec in posestnik. Pokopali ga bodo danes popoldne ob 4. Svetila mu večna luč! Žalujočim naše iskreno sožalje!

† **V Strugah na Dolenjskem** je umrl v visoki starosti 82 let **Andrej Pugelj**, strojnik pri g. Edvardu Pogorelcu. Pokojni je bil ljudski pesnik, ki ni samo zlagal pesmi, ampak jih je tudi vglasbil in pel. Bil je dobrodušen, šaljiv in družaben človek. V mladosti je mnogo potoval in se veliko učil. Daleč naokrog je bil znan pod imenom »Hrenov Andrejc« ali »Struški pesnik«. Naj v miru počiva!

Osebne vesti

= **Odlikovan** je g. Kokalj Viktor, uradnik pri finančnem oddelku kr. banske uprave v Ljubljani, rodom iz Kranja, z redom Jugoslovanske krone V. stopnje. Čestitamo!

Tri kriva pričevanja

Pred celjskim okrožnim sodiščem.

Celje, 5. febr.

V torek, 26. jan. je razpravljal mali senat okrožnega sodišča pod predsedstvom s. o. s. Brečka obtožbi, ki jo je naperil državni tožilec (dr. Požar) zoper 44-letnega najemnika O. Franca. O. je ob priliki razodetne prisege glede zarubljivih predmetov pred okrajnim sodiščem v Konjicah, dne 20. jun. 1931 zamolčal posest dveh prašičev. S tem je zagrešil zločin zoper pravosodje po § 144-I. k. z. Senat ga je obsodil po omenjenem paragrafu z vpo- § 71-4 na tri mesece strogega zapora in izgubo častnih pravic za dobo enega leta ter na povrnitev pravdnih stroškov.

Nekaj dni pozneje, v soboto, 30. jan. se je vršila razprava pred malim senatom pod predsedstvom s. o. s. Brečka o drugem primeru krive prisege. Kot obtoženec je stal pred sodnim dvorom knjigovodja L. Pred celjskim okrožnim sodiščem se je vršila 15. maja pret. l. razprava o tožbi, ki jo je naperil lesni veletrgovec Kunstel zoper svojega bivšega družabnika Zalarja iz Šoštanja zaradi nekega dolga 52.262 Din. Pri tej razpravi je L., ki je bil zaslišan kot priča, pod prisego lažnjivo izpovedal v zelo važni točki. Nekaj mesecev pozneje, pri prizivni razpravi pred višjim deželnim sodiščem v Ljubljani, je L. svojo izpoved zopet pod prisego potrdil. Zaradi tega ga je državni tožitelj (dr. Juhart) obtožil po § 144-I. k. z. Senat je spoznal L. krivega v smislu obtožnice ter ga je obsodil z vporabo § 71-4 k. z. na tri mesece strogega zapora in na plačilo pravdnih stroškov.

V četrtek, 4. t. m. pa se je vršila razprava zaradi lažne izpovedi (brez prisege) zoper Antona, posestnikovega sina. Razpravo je vodil sodnik poedinec s. o. s. Radej. Š. Anton je pri kazenski razpravi zoper Cimpermana izjavil kot priča, da sploh ni bil navzoč na licu mesta ob priliki tepeža, pri katerem je bil poškodovan posestnikov sin Cocej Ivan iz Trnave. Ker pa je razprava pokazala, da ne samo, da je bil navzoč, ampak da je celo še sam aktivno posegel vmes, ga je moral državni tožilec (Lesjak) obtožiti zaradi lažnjive izpovedi. Obsojen je bil na 14 dni zapora, pač pa se mu odloži kazen za 1 leto po § 65.

Ostale vesti

— **Mleko naj se poceni?** Včerajšnji »Slovenski narod« zahteva, naj se poceni mleko, ki je sedaj v Ljubljani po 2.50 do 3 Din liter. Mleko je kmetu sedaj skoraj edini zaslužek, ki mu je še ostal, skoraj vsi drugi pridelki pa so izgubili svojo pravo ceno. Kmet je n. pr. pred vojno dobil za en liter mleka deset škatljic vžigalic, danes pa dobi dve do tri škatljice, kakor pač proda mleko. Najprej znižajte cene kmetskim potrebščinam, potem bo mogel kmet tudi znižati ceno mleku in še marsikateri stvari! Žalostne bodo lovorike »Slovenskega naroda«, ako bodo kmetje morali res znižati cene mleku. Mi odklanjamo poziv, naj v tej borbi pomagamo, ker smo bili vedno le proti previsokim dobičkom posrednikov na račun kmeta in konzumenta, nikdar pa ne bomo škodovali koristim kmetskega stanu, ki je danes najbolj tepen.

— **Vremensko poročilo iz Kranjske gore** po stanju dne 5. febr. 1932 ob 7 zjutraj: barometer 762 mm, temperatura —4, vreme jasno in mirno, veter severozahodni, sneg 25 cm sreža, smuka idealna, skakalnica uporabna, sankališče uporabno. — Izgledi za nedeljo odlični.

— **Vremensko poročilo direkcije drž. železnic** v Ljubljani po stanju 5. febr. ob 8 zjutraj: Bistrica-Boh. jezero —7, jasno, snega 18 cm — Bled-jezero —4, jasno — Brežice —3, jasno — Celje —1, jasno — Dravograd-Meža —8, jasno, snega 5 cm — Jesenice —1, jasno — Kamnik —2, jasno — Kranjska gora —4, jasno, snega 25 cm — Kočevje —3, jasno — Kotoriba —1, jasno — Ljubljana g. k. 0, jasno — Ljutomer 1, oblačno, Maribor g. k. —1, oblačno, snega ni — Novo mesto —3, jasno, snega ni — Tržič —1, jasno — Rakek —2, jasno.

— **Vremensko poročilo s Pohorja.** Koča na »Pesku« (SPD Konjice): Star sneg 35 cm, mestoma pršič, smuka dobra, temperatura plus 3 C, brez vetrov, jasno.

— **Slovensko planinsko društvo sporoča občinstvu, da so odprte in oskrbovane sledeče koče in domovi: V Triglavskem pogorju:** Stara Aljaževa koča (neoskrbovana), Erjavčeva koča na Vršiču, odprta in oskrbovana ob nedeljah in praznikih ter dnevi pred nedeljami in prazniki. — **V Karavankah:** Valvazorjeva koča pod Stolom, Planinski dom na Kofcah (stalno odprta in oskrbovana). — **V Kamniških planinah:** Dom v Kamniški Bistrici, Koča na Veliki Planini in Dom na Krvavcu. — Nadalje sporočamo, da so odprte in oskrbovane vse leto: **Novozgrajena postojanka na Sv. Gori, Koča na Sv. Planini, novozgrajeni »Dom na Mrzlici«, vse koče na Pohorju, Celjska koča na Celjem ter Piskernikova in Tilerjeva koča v Logarski dolini.**

— **Tragična smrt mlade žene.** Tragična smrt mlade, komaj 22 letne žene Marije Škrofič iz Vrhnike pri Sv. Juriju ob Pesnici je globoko pretresla vso župnijo. Postala je komaj po enoletnem srečnem zakonu žrtev materinstva. Te dni je porodila zdravega otroka, toda nestrokovnjaška pomoč pri porodu je zakrivila, da je dobila zastrupljenje krvi ter izdihnila po težkih mukah. Glavna krivda je pač v tem, ker v celem kraju ni strokovno izvežbane in izkušene babice in zdravnika, ki bi v začetku morda še mogel rešiti mlado življenje ter ohraniti ubogemu otročičku mater. Sodišče v Mariboru je uvedlo radi tega slučaja postopanje ter se je vršilo raztelesenje trupla pokojnice, pri katerem se je dognalo, da je zakrivila smrt nestrokovnjaška pomoč pri porodu. Pri obdukciji so bili preiskovalni sodnik Kramer, zdravnik dr. Zorjan in državni pravdnik dr. Dev. Pokojnica zapušča otročiča in globoko prizadetega moža. — Naj v miru počiva — preostalim pa naše globoko sočutje!

— **Nesreče in poškodbe.** Med prepirom je nekdo udaril v Koprivniku pri Kočevju s stolom po glavi 34 letnega Josipa Šimica in ga lažje poškodoval. — Že pred dnevi se je ponesrečila 22 letna Albina Gorjup iz Brnice v občini Dol pri Hrastniku. Polila se je z vrelim kropom in se oparila po desni roki. — V Št. Rupertu pri Krškem je brcnil konj 32 letnega hlapca Franca Majcna v desno nogo in mu jo zdrobil. Vsi trije ponesrečenci se zdravijo v ljubljanski bolnišnici.

— **Župni urad v Nišu nas naproša za objavo**, naj mu nihče več ne pošilja darov za svoječasno priobčeni namen.

— **Boj vranam** so proglasili v Zagrebu. Od leta do leta se po zagrebških napravah in parkih množe vrane, ki so najhuše sovražnice naših domačih ptic pevk. In res so ugotovili, da je v Zagrebu vedno manj ptic-pevk. Sedaj je zagrebški magistrat naročil mestnim gozdarjem in gozdnim čuvajem, naj vsako jutro in vsak večer streljajo vrane. Seveda morajo pri tem dobro paziti, da ne bodo namesto vrane zadeli kakega šetalca.

— **Naval krvi**, srčna tesnoba, zasopljenost, plašljivost, živčna razdražljivost, otožnost, migrena, pomanjkanje spanja se morejo s **»Franz-Josef«** grenčico kmalu odpraviti. Znanstvene ugotovitve potrjujejo, da se **»Franz-Josef«** voda uporablja z najboljšim uspehom pri najrazličnejših okoliščinah zaprtja. **»Franz-Josef«** grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— **Belgijci in Švicarji na Jadranu.** Potniška pisarna v Splitu je prejela obvestilo, da pride za Veliko noč na Jadran skupno 250 do 300 Belgijcev, po večini bankirjev in industrijalcev. Na Jadranu se bodo mudili okrog 14 dni. Nadalje je prijavljena skupina Švicarjev pod vodstvom profesorja Weterja.

— **40 kg težko želvo** so ujeli splitski ribiči. Želvo bodo poslali v Zagreb, kjer bo razstavljena.

— **Huda železniška nesreča.** Na kolodvoru Caprag se je dogodila huda nesreča. Kmet Ivan Cogič iz Budičine se je peljal v Sisek s košaro, polno jajc. Na kolodvoru v Capragu je hotel izstopiti, ker je stopil v napačni vlak. Ker se je vlak že pomikal, je padel na tir in kolesa so mu odrezala levo nogo. Vlak je takoj ustavil. Nesrečnega kmeta so prepeljali v bolnišnico.

— **Ropar v ženski obleki.** Drzen roparski napad je bil izvršen te dni v Sremskih Karlovcih. Trgovka Anka Radovanovič je okrog 8 zvečer zaprla svojo trgovino in se podala v svoje stanovanje. Ko se je ravno hotela vleči v posteljo, je potrkalo na okno in ženski glas je zahteval naj odpre. Radovanovičeva je odprla vrata in zagledala pred seboj moža, ki je imel na sebi žensko obleko, v roki samokres ter je zahteval denar. Ko je Radovanovićeva hotela klicati na pomoč, je ropar dvignil samokres, pomeril in ustrelil. Strel je zadel ženo, ki je skočila na stran, v levo roko. Med roparjem in ženo je nastal hud boj. Ropar je drugič ustrelil in zadel ženo v levo ramo. Medtem so prihiteli sosedje, ki so slišali streljanje, nakar je ropar hitro pobegnil in izginil brez sledu.

— **S 35.000 Din pobegnil iz očetove hiše.** Dijak 6. gimn. razreda v Belgradu, Gjorgje Grozdič, je pobegnil iz očetove hiše in ob tej priliki vzel s seboj 35.000 Din. Dijakov oče, ki je uradni sluga v trgovskem ministrstvu, je našel, ko je prišel domov, pismo svojega sina, v katerem mu ta sporoča, da zapušča očetovo hišo ker noče več poslušati očitanj staršev.

— **»Savski Tivoli«, Črnuče.** Jutri v nedeljo: goske in racke.

— **L'Ermite Pierre: Kako sem ubila svojega otroka?** Ljudska knjižnica, zv. 44. Izdala Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1932. Str. 239. Cena Din 35 broš., Din 45 vez. — Pred seboj imamo zopet lepo knjigo, ki jo prebere človek v enem dušku, a mu zapusti v srcu trajne sledove. Vsebina je jako enostavna: mlada, bogata pariška vdova pripelje župniku Firminu svojega sinčka Dominika, da ga pouči nekoliko o verouku. Deček je župnika vzljubil, začel obiskovati tudi njegov patronaž, postal z leti Firminova desna roka in se končno celo odločil, da stopi v duhovniški stan. Dominikovi rodbini ta njegova pota niso bila všeč in začela se je ljuta borba zanj. Na videz je mati res zmagala, Dominik se je oženil, preživel sicer zaradi stričevih zvez vojno v zaledju, a nekega jutra so ga potegnili mrtvega iz morja, dočim je bila njegova duša ubita že poprej. Vsebina je torej preprosta, a pisano je delo tako napeto, da ga ne odložiš do zadnje strani in posamezna poglavja sežejo človeku v dno duše. Slovenskega bravca povede ta izredno nežni roman tudi v popolnoma nov, doslej neznan mu svet bogatih pariških meščanskih rodbin in modernega dušnega pastirstva v napol poganskem velemestu. Čeprav bo za to plemenito delo založnici globoko hvaležen vsak bravec brez izjeme, ga prav posebno priporočamo še vsem, ki imajo opravka z raznimi prosvetnimi društvi. Prevod in oprema sta jako lepa, tako da smo dobili s to knjigo na našem knjižnem trgu v vsakem pogledu prav dragoceno pridobitev.

— **V Zagrebu** dobite pristni cviček in štajerska vina samo v gostilni Vladimirja Černe, Radičeva ul. 1 (dvorišče).

Trbovlje

Nesreča. Na rudniški žagi se je v četrtek dopoldne ponesrečil pri delu Vajdič Franc. Brusil je na smirkovi plošči ter pri tem prišel z roko tako nesrečo med jermenje, da mu jo je zlomilo. Z rešilnim avtom so ga prepeljali k zdravniku.

Prepoved igrati nogometne tekme na novem igrišču Amaterja je izdalo okrajno glavarstvo. Lega prostora v bližini bolnišnice res ni najbolj srečna, a kaj primernejšega prostora pa zopet ni na razpolago v naši ozki dolini. Amater je nogometni prvak Trbovelj, ima pa hude nasprotnike, ki so se mu osvetili s tem, da delajo težave radi igrišča. Ravno športaško to ni.

Ogenj so zakurili v gozdu na Klečici otroci. Močan veter je ogenj razpihal in vnela se je po tleh gozda ležeča suhljad. Pravočasno so še prekopali zemljo in ustavili požar, ki bi lahko povzročil ogromno škodo.

Seja upravnega odbora se vrši v soboto popoldne na občini. Gre za nastanitev upravnika v kopalnici. Klub težkim pogojem — biti mora tudi šofer — je vloženih 14 prošenj.

Strašno dejanje norca

Blaznež naroča krsto za svojo žrtev

Slov. Bistrica, 5. febr.

O strašnem činu, o katerem smo že na kratko poročali v včerajšnji številki »Slovenca« in ki se je pripetil na svečnico v Zgornjem Prebukovju pri Sv. Martinu na Pohorju, je Vaš poročevalec zvedel še naslednje podrobnosti. Posestnik Ivan Ačko — včeraj smo pomotoma javili ime Ivana Šege —, je bil že dolgo časa blazen. Poslali so ga bili že v blaznico v Ljubljano, kjer so ga pa radi pomanjkanja mesta zavrnili. Ačko je živel potem pri svojih domačih ter se vedel povsem mirno. Usodnega dne je proti večeru prišel k njemu sosed preužitkar Anton Žigert, po domače Strehar, ter se je jel pogovarjati z Ačkom pred njegovo hišo. Nenadoma pa je blazneža popadla blaznost in zgrabil je za prislonjeno sekiro in parkrat z vso silo udaril nesrečnega Žiberta po glavi. Zadal mu je tri smrtne udarce, ki so starčka pobili na tla, kjer je obležal nezavesten ter po preteku treh ur izdihnil v domači hiši, kamor so ga domačini prenesli. Ačko je nato planil v vežo, kjer se je nahajal 9 letni Henrik Špes, pograbil dečka za nogo, ga zavlekel preko praga ter mu grozil, da mu odseka na pragu glavo. Na silen krik je prihitel Karel Strehar ter rešil dečka gotove smrti, vendar pa ni mogel preprečiti, da ne bi blaznež otroka z ostrino udaril preko čela ter ga ranil, nato pa ga je vrgel s tako silo ob tla, da je dobil težke notranje poškodbe. V ruvanju je Ačko udaril s topim koncem sekire še Streharja ter ga tudi poškodoval. Po groznem dejanju, ko se je vse pred blaznežem v strahu poskrilo, se je odpravil po vasi ter pri prvem sosedu povedal, da mu je umrl stari oče, ter pri drugem sosedu naročil rakev za starega Žigerta. Od mizarja se je Ačko vrnil nazaj na dom, kjer pa so bili že obveščeni o dogodku ter so s pomočjo sosedov zvezali nesrečneza. Še v isti noči je bil prepeljan v Slov. Bistrico, kjer ga imajo zaprtega, in trenotno ne vedo, kam z njim, ali na okrožno sodišče v Maribor ali pa v blaznico. Sigurno je, da je svoje dejanje izvršil v popolni blaznosti in da ni zanj odgovoren. Včeraj se je vršila obdukcija ubitega Žigerta, kateri so prisostvovali preiskovalni sodnik dr. Dobrovšek ter zdravnika dr. Jagodič in dr. Klasinc, ki je imela samo ugotoviti žalostno dejansko stanje. Žalosten primer je dokaz, da je treba z vso intenzivnostjo pričeti misliti na gradnjo nove velike bolnišnice za duševne bolezni, kjer bodo imeli vsi nesrečni blazneži svoje varno in sigurno zavetišče.

Celje

Podporna akcija celjskega trgovstva. Kakor že objavljeno, je gremij trgovcev v Celju uvedel pomožno podporno akcijo vsega celjskega trgovstva za podporo siromašnih in delanezmožnih slojev v Celju in celjski okolici. Akcija je imela popolen uspeh, ker so se celjski trgovci v obilni meri odzvali tozadevni okrožnici in podpisali po nabiralni poli precejšnja darila tako v blagu, ki ga brezplačno delijo vsem najpotrebnejšim, kakor so tudi podarili znatne zneske v denarju. V denarju se je nabralo pri 55 trgovcih z večjimi in manjšimi zneski v celoti 7100 Din. V blagu pa so tudi precej darovali. Gremij trgovcev se darovalcem zahvaljuje za velikodušne podpore tako v svojem kakor tudi v imenu vseh podpore potrebnih najtopleje. Podporna akcija še ni zaključena, ker se še vedno oglašajo novi prošnjiki. Do sedaj je bilo izdanih že nad 370 nakaznic na razne gg. trgovce, ki delijo podarjeno blago med najpotrebnejše. Ob zaključku akcije se bo še podrobneje poročalo.

Predavanje prof. Janka Mlakarja. Za omenjeno predavanje, ki ga bo imel znani humorist na ponedeljkovem prosvetnem večeru v veliki dvorani Ljudskega doma, vlada že sedaj veliko zanimanje. Za temo si je izbral g. predavatelj prav prozaično kuhanje »planinskega ričetac«, posel, pri katerem ga bodo spremljale skioptične slike. Opozarjamo občinstvo, da si nabavi vstopnice že v predprodaji v upravi »Slovenca«, Cankarjeva ulica.

Najdene hranilne knjižice. V četrtek je našel v predpoldanskih urah na Komenskega cesti pred okoliško osnovno šolo Rudolf Otorepec, sin delavca iz Gaberja, dve hranilni knjižici, izdani od Mestne hranilnice, ki se glasita ena na ime Vinko Baumgartner, druga na ime Slavica Baumgartner. Knjižici sta bili oddani pri predstojništvu mestne policije, kjer jih lastnik lahko dvigne.

Mladinska prireditev. Šolski odor okoliške deške šole priredi v nedeljo 7. februarja ob 15 nekaj za pustno veselje. Na sporedu so vesele pesmi, šaljivi nastopi in deklamacije ter igra »Naša deca«. Otroško veselje je pač najlepše, zato bodo starši in prijatelji otrok šli vsi na prireditev, da se malo nasmejejo za prav nizko ceno (6, 4 in 2 Din).

Nedeljski sport. Jutri se vršita na sportnem igrišču Atletikov pri Skalni kleti dve prijateljski nogometni tekmi. Prva tekma se vrši ob pol 2 med rezervama Atletikov in Olimpa, druga tekma pa ob 3 med prvima moštvoma imenovanih klubov.

Družabni večer družabnega kluba se vrši drevi ob pol 9 v veliki dvorani Ljudskega doma. Člani in prijatelji iskreno vabljeni!

Ptuj

Težka nezgoda pri požaru. Dne 1. februarja je izbruhnil požar pri Antonu Pongračiču, posestniku na Stari cesti pri Ljutomeru. Gasiti je pomagala vsa vas, najbolj agilnega pa se je pokazal Franc Rep, sin malega posestnika, ki je nosil v največji nevarnosti pohištvo iz goreče hiše. Fant se v svoji vnemi niti ni oziral na nevarnost, ko je zajel ogenj že strop nad njegovo glavo in šele, ko je goreče tramovje padlo nanj ter ga zasulo, je omagal in zakričal na pomoč. Bil bi gotovo izgubljen, da niso prihiteli navzoči na pomoč ter ga otell strašne smrti pod gorečim tramovjem. Rep je zadobil pri tem tako hude poškodbe in opekline po celem telesu, da so ga morali spraviti v ptujsko bolnišnico. Njegovo stanje je zelo opasno.

Iz Slovenskih goric

Novi župani v občinah trojiške župnije. Na lastno prošnjo je bil razrešen županske službe Franc Mulec, župan v Senarski. Na njegovo mesto je imenovan Matija Vračič, kmet v Spodnji Senarski. Za novega župana v Oseku je bil imenovan Jakob Čuček, kmet v Oseku.

Izredno srečen slučaj. Na skoraj čudežen način je prišel iz nevarnega položaja nepoškodovan posestniški sin Vinko Dvoršak iz Spodnjega Porčiča. Vozil se je na težko obloženem vozu v Sv. Lenart ter je po nesreči padel pod kolesa voza. Kakor po čudežu se mu razen manjših prask ni pripetilo nič hudega.

Marija Snežna in Sv. Ana. Tudi pri nas bomo odslej lahko dobili »Slovenca«, ki prinaša vsakovrstne domače in svetovne dogodke. Stane samo 2 Din. Segajmo po njem!

Novo mesto

V Školovi ulici pod Kapitljem kopljejo pol metra globok in precej dolg jarek. Vsa izkopana zemlja je nametana na eni strani ozke ulice, tako da je prehod že podnevi precej neroden. Tem slabše pa je tu ponoči. Na spodnjem koncu ulice pri kapelici sicer brli ena žarnica, ki je tako nesrečno obrnjena, da ne sveti v gorenji konec ulice skoro nič in tako je ravno v tem delu ulice, kjer kopljejo omenjeni jarek, popolna tema. Po predpisih bi morala biti tu nameščena vsaj ena varnostna luč na kolu. Pred par dnevi je neka gospodična padla v ta jarek in je le srečnemu slučaju pripisovati, da se ni pobila ali si zlomila noge. Prosimo mestno občino, da poskrbi, da bo nameščena na tem prostoru predpisana varnostna luč.

V našem mestu štedimo — s peskom namreč. Že ponovno smo prosili, naj se posipljejo vse viseče mestne ulice s peskom, ker so vse zledenele. Dolgo ni bilo nič. Zadnje čase pa so vendar pričeli s posipovanjem, toda pri tem se tako štedi s peskom, kakor bi bil zlat.

Kamnik

Župnijska dobrodelna akcija je dosegla prav zadovoljiv uspeh. Zbrala je 2455 Din v gotovini in sicer 1755 Din so darovali razni ljudje, 700 Din pa so podarili kamniški trgovci mesto običajnih novoletnih koledarjev svojim odjemalcem. Dalje se je nabralo raznih živil (žito, krompir, fižol) v vrednosti ca. 1300 Din ter 120 kosov razne obleke. Obleko je dobrodelni odbor že razdelil, živila in drugo pa se bo razdelilo v kratkem. Ta človekoljubna akcija je zgolj zasebna inicijativa ter je pripomniti, da svoje delo v enaki meri vrši še dalje Vincencijeva konferenca.

Prosvetno življenje je živahno. Zadnje čase imajo tudi dekleta dekliške večere. Nočejo zaostajati za fanti. — Dramatični odsek priredi v soboto 6. t. m. ob 8 igro »Pri belem konjičku«. Igra se ponovi v nedeljo 7. t. m. ob 5 popoldne.

Brezje

V korist bednim in brezposelnim ponovi Kat. prosv. društvo na pustno nedeljo popoldne Molierovega »Namišljenega bolnika«, katerega so naši igralci odigrali že prejšnjo nedeljo. Povdarjamo, da je bilo Kat. prosv. društvo prvo izmed vseh, ki se je na ta način zavzelo za revne sloje in z dvema predstavama bo torej dana možnost vsakemu, da se oddolži in daruje za brezposelne.

Borovnica

Prosveta. Letni občni zbor Prosvetnega društva se je vršil preteklo nedeljo. Odbor je z malo spremembo ostal stari. Na Svečnico je odigralo društvo veseloigro »Danes bomo tiči«. Za postni čas pripravlja društvo po Jos. Jurčiču prirejeno dramo »Domen«. Vloge so dobro izbrane in se nadejamo, da bo ta drama, posneta iz kmečkega življenja, s svojo globoko vsebino zadovoljila vsakega. Pozdravljamo korak naših fantov, ki so si z lastno voljo in požrtvovalnostjo ustanovili pevski zbor, da nas sedaj pred vsako igro razvesele z lepim petjem. Baje nameravajo po Veliki noči prirediti že svoj koncert, da s tem pokažejo svetu, da ne spijo. Tudi so si ustanovili »Fantovski odsek«. Fantje, le tako naprej!

Slovenska Krajina

PODPORA REVNIM AKADEMIKOM.

Študentje so že od nekdaj reveži, posebno pa so to danes, ko po vsem svetu razsaja gospodarska kuga — kriza. Niso vsi reveži, a mnogo jih je. Saj je med njimi veliko število kmetskih sinov in ti so v današnjih razmerah pravi ubožci. V kakšnih stiskah je v sedanjih dneh kmet, je znano vsakemu. Če pa so v stiski kmetje-očetje, je razumljivo, da to občutijo tudi njihovi sinovi, zlasti oni, ki študirajo. Marsikoga bi spreletel mraz, če bi imel priliko videti, v kakšni bedi živijo nekateri študentje, posebno sedaj po zimi, ko večkrat lačni kakor siti prezebajo v nezakurjenih sobah.

Mnogi izmed teh bi morali pustiti študije, marsikak dober talent bi ostal zakopan, ko bi ne bilo na svetu dobrih ljudi, ki izpolnjujejo Kristusovo zapoved: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!« Ti imajo usmiljena srca do revežev in tudi do revnih študentov. Seveda nam ljudje ne ponujajo darov, ampak moramo si jih izprositi. Ni to prijetno delo, toda v stiski se človek loti tudi neprijetnega posla.

Še danes čutim neprijeten občutek, ki sem ga imel, ko sem se med božičnimi počitnicami napotil v Mursko Soboto prosit podpore za Dijaško podporno društvo v Ljubljani. Nisem prosil samo zase, a kljub temu mi je bilo silno neprijetno. Dolgo sem se obotavljal, končno pa sem se le opogumil. Sicer nisem pričakoval mnogo uspeha, vendar sem šel poskusit. Pa sem se zelo zmotil v svojem pričakovanju. Razen v par slučajih nisem na nobena vrata zastonj potrkal in nobenega gospoda zastonj prosil. V kratkem času sem nabral v M. Soboti 1140 Din. To je vsota, ki v času, v katerem živimo, mnogo zaleže. Vsem gospodom, ki so mi s svojo radodarnostjo pripomogli do tega zneska, se v imenu D. P. D. v Ljubljani najprisrčneje zahvaljujem. Vsi, ki ste me obdarovali, ste storili to s prijaznim obrazom, za kar vam še posebej izrekam iskreno zahvalo. Kajti: »Trikrat da, kdor rade volje da.«

Pri svojem beračenju pa sem naletel tudi na par gospodov, ki so sicer zelo dobro situirani, vendar niso zmogli niti pare za revnega slovenskega akademika, češ, da v tej krizi ne morejo ničesar dati. Tem gospodom, ki posebno trpijo radi krize, želim, da bi se jim kmalu obrnilo na boljše, da bi v prihodnje tudi oni mogli revnega akademika obdarovati vsaj s prijazno besedo, če že drugega ne zmorejo. — Brunec Joško, stud. iur.

Cerkveni vestnik

Meščanska Marijina kongregacija za može pri sv. Jožefu ima v nedeljo, dne 7. t. m. ob 7 zjutraj sv. mašo s skupnim sv. obhajilom in ob 11 dopoldne pa običajni shod. Odborova seja se pa vrši šele 3. nedeljo.

Iz društvenega življenja

Črnuče. Prosvetno društvo uprizori jutri ob treh in ob osmih novo izvirno veseloigro v štirih dejanjih »Oh ta predpustni čase«. Pridite pogledat!

Poizvedovanje

Vežnji ključ je bil najden na Grmadi pri Šmarni gori. Lastnik ga dobi v naši upravi.

VELIKI UPOR V INDIJI

(Dalje.)

Navedeno mesto je blizu Delhija in je imelo več polkov domače vojske ter posadko Angležev. Poveljnika sta bila nezmožni, stari general Hewitt in polkovnik Wilson. Začetkom maja se je 85 domačinov uprlo uporabljati z lojem namazane patrone in obsojeni so bili na 10 let ječe in na prisilno delo. Javno so bili degradirani in odpeljani v ječo. Naslednji dan, 10. maja, je bila nedelja in angleška posadka je odkorakala k božji službi. Tedaj se je domača konjenica oborožila, naskočila jetnišnico in osvobodila tovariše. Istočasno so vojaki pehotnih domačih polkov postrelili oficirje in odpovedali pokorščino Angležem. Temni elementi so začeli pleniti po bivališčih Angležev, a večina uporne vojske je iz strahu pred kaznijo pobegnila v Delhi. Stari general in neodločni polkovnik sta oklevala in sta tako zamudila priliko zatreti upor, ki je postajal bolj in bolj resen.

V Delhiju se je upornikom pridružila ulica in garda domačega vladarja in proglasili so zopet mogulov imperij. Delhijske čete, še udane Angležem, so čakale, da pride angleška vojska pod generalom Hewittom, a zaman. Zato so se pridružile upornikom, ki so neusmiljeno masakrirali angleške oficirje in druge tujce. Le devet angleških vojakov je nekaj časa junaško branilo veliko skladišče. Ko pa je minilo vsako upanje na rešitev, so pognali vse skupaj v zrak.

Ti in drugi dogodki pa so zbudili angleškega leva. Lord Cannnig na vzhodu v Kalkuti in John Lawrence v Punjabu na zapadu sta spoznala, da tiči vsa nevarnost v Delhiju in da je treba ravnati naglo in pogumno ter da je najboljša obramba — napad. Posebno je po tem ravnal Lawrence, ki je zbral nekoliko čet pogumnih Sikh, katere je pridružil neustrašenim angleškim četam. Namesto, da bi branil svojo pokrajino pred mnogoštevilnejšimi uporniki, jih je napadel. Od vzhoda je pošiljal proti ogroženim pokrajinam lord Canning vse, kar je ostalo zvesto. Te čete so pomnožili posebno z onimi, ki so bile na poti na Kitajsko, a so bile pravočasno pripeljane na novo pozorišče. Canning je bil v vsakem oziru na svojem mestu. Bistroumen, nagel o pravem času, pogumen v nevarnosti, ljudomil kot zmagalec. Naglo in zmagovalno so prodrle angleške čete pred Delhi, kjer je bilo samo upornih polkov trikrat več kakor Angležev. Po prvih naskokih so bili Angleži bolj obleganci kakor oblegovalci, a njihov pogum in spretnost sta bojno srečo preokrenila. Po tridnevnem obstreljevanju sta v obzidu nastali dve občutno zevajoči vrzeli in tudi kašmirska vrata se je posrečilo razstreliti. Nato se je izvršil napad, ki je uspel in po šestih dnevih bojev v mestu in težkih izgubah — tudi komandant Nicholson je padel — je bilo mesto v rokah oblegovalcev. Maharadžo so vjeli, njegovi sinovi so bili postreljeni, uporniki pa so se udali. Obleganje Delhija je trajalo tri mesece. V tem času je bilo še trideset manjših bojev, ki so se vršili v silni poletni vročini Indije.

Strašni dogodki v Kavnporeju so povečali pogum in odločnost Angležev. To mesto je bila važna angleška vojaška postojanka ob reki Ganges. Tod je bilo pod poveljstvom Sira Hugha Wheelerja zbranih 3000 domačih in peščica belih vojakov. Tudi tod so se kmalu pokazali znaki upora in stari, a pogumni in spretni poveljnik je bil v težkem položaju in v še težjih skrbeh, kajti tod je bilo tudi mnogo otrok in žena belih naselnikov. Ako bi se takoj naselil v edino obrambe sposobnih skladiščih, bi le še pospešil splošno revolto in v mišljenju, da se bodo uporniki zadovoljili z odhodom v Delhi, je ostal Wheeler z belimi vojaki, ženami in otroci za jarki, izkopanimi za bolniškimi barakami. Wheeler pa je delal račun brez že preje omenjenega užaljenega Nane Sahiba, ki je bil tedaj raja v bližnjem Biturju. Ta zločinski človek je uporno garnizijo pridobil zase in je hotel v kalnem ribariti in iz pokrajin indijske družbe napraviti novo kraljestvo. Napadel je malo angleško posadko, ki se je proti silni premoči borila z nadčloveškim junaštvom nad tri tedne in to za priprostimi jarki. Zviti Nana pa je posadki, ki je izgubila vsako upanje na rešitev, končno ponudil prost odhod in ji slovesno obljubil popolno varnost. Ko pa so se vojaki vkrcali v čolne, po katerih naj bi se odpeljali v Alahabad, je Nana prelomil obljubo in pustil poklati vse razen dvesto žena in otrok, ki jih je čakala malo pozneje še hujša usoda. Uboge žrtve so stisnili v neko poslopje, kjer so jih, ko se je 15. julija približala rešilna angleška armada, na ukaz Nanija posekali in pometali v nek vodnjak. Nič ni vzbudilo večjega ogorčenja med Angleži kot to nečloveško dejanje.

V tem je tudi Luknov, glavno mesto kraljestva Oudh, doživel težke čase. Tam je poveljeval Sir Henry Lawrence, ki je sicer pravočasno opazil znake upora in je zaprosil za premestitev nezanesljivih polkov. Toda dogodki so ga prehiteli in mesta okoli njega so začela odpadati ter posadke odrekati pokorščino. Izdajstvo nekaterih posadk ga je prisililo, da se je prav zasilno utrdil tik pri Luknovu. Na razpolago je imel le 1700 vojakov, nasprotnikov pa je bilo ogromno. Med njimi šest z oblegovalnimi topovi oboroženih rednih, a upornih polkov domačinov. Poveljnika je težko ranila granata in je kmalu umrl. Za njim je prevzel poveljstvo junaški general Ingis, ki je sicer prejel vest, da se mu bliža rešitev po generalu Haweloku, a ta pomoč je prišla šele po 87 dneh težkih bojev. Z najpriprostejšimi sredstvi zavarovani so se morali branilci boriti proti težkim topovom, minam in drugim pogubnim sredstvom in ko je došla rešitev, je bilo le še 920 branilcev živih, a še ti so bili bolni in ranjeni. Brez prestanka pa je ves čas vihrala na trdnjavici britanska zastava.

S tem pa oblega Luknova ni bila končana. General Hawelock, ki je prišel oblegancem na pomoč, je imel za seboj težko pot in mnogo bojev. Zaporedoma so se upirale domače posadke v drugih mestih in pobijale svoje angleške oficirje. Zato je moral razoroževati, pomirjevati in se boriti proti vstašem, še predno je mogel na pot proti oddaljenemu Luknovu. Od 2000 mož, ki jih je imel na razpolago, je bilo tri četrtine belcev. V devetih dneh je prekoračil 126 milj in bil tri hude bitke. V eni izmed teh je premagal Nana Sahiba, a otroke in žene, katere je hotel rešiti trinogove oblasti, je našel masakrirane. Od Kavnporeja dalje je imel na razpolago le še 1500 mož in deset lahkih topov. Na poti proti še 53 milj oddaljenemu Luknovu se je moral dvakrat biti z vstaši, a ker se je smatral za preveč oslabljenega, se je zopet umaknil za dva dni hoda, kar pa so mu vojaki, ki so goreli od bojaželjnosti in hrepeneli osvetiti nedolžne žrtve, zelo zamerili. Z malo pomočjo je iznova napadel sovražnika, ga premagal, a do Luknova iznova ni mogel, ker se je pojavila kolera v njegovih četah. Javljeno mu je bilo novo zbirališče vstašev pri Biturju in da bi imel hrbet in boke varne, je moral zopet udariti v stran in pregnati nasprotnike. Tedaj se mu je pridružil Sir James Outram s svojimi četami. 21. septembra je mala armada pričela s pohodom proti obleganemu Luknovu. Dve hudi bitki z uporniki sta šele privedli Angleže pred mesto. Toda sedaj je bilo treba prodreti ognjeni krog in sicer skozi od nasprotnika zasedene mestne ulice. Bila je to pot skozi ogenj in od že itak male armade je padlo 535 oficirjev in mož, med njimi general Neill. Toda te žrtve so Haweloka in njegove junake privedle dne 26. septembra za okope k obleganim tovarišem.

(Dalje.)

Potres na Kubi. V »Slovencu« smo obširno poročali o katastrofalnem potresu na otoku Kubi. Predvsem je trpelo mesto Santiago, ki je skoraj popolnoma uničeno. — Pogled na pristaniško ulico Santiaga.

K potresu na Kubi. Zemljepisna karta.

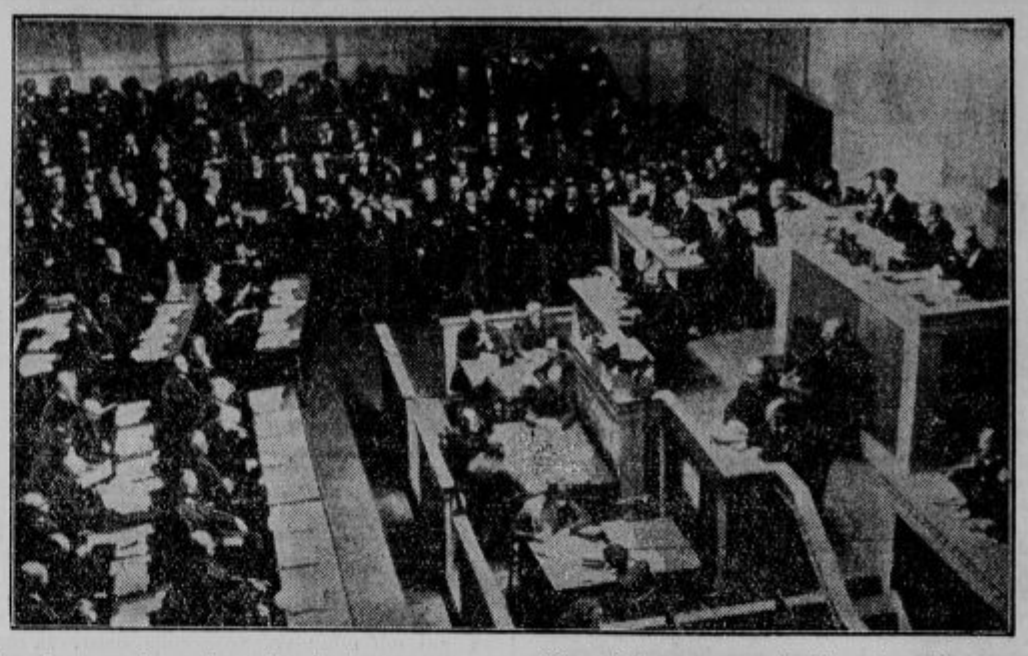

Otvoritvena seja mednarodne konference za razorožitev. Slike s prve seje, ki se je vršila 2. t. m. in se bodo razprave nadaljevale prihodnji teden in predvidoma trajale dva meseca. Predseduje vodja angleške opozicije Henderson, svoje zastopnike pa je poslalo nad 50 držav iz vseh delov sveta. O uspehu konference prevladujejo pesimistične sodbe.

Učinkovita reklama

Silen razvoj radio industrije

Reklama je, kakor smo videli, ogromnega gospodarskega pomena. Ta pomen še stopnjuje neki drug pojav, ki je često posledica reklame in prav tako gospodarsko zelo važen: **vzbujanje trajnih potreb z reklamo.**

Številnih potreb ljudje ne občutijo tako močno, da bi si jih sami od sebe poželeli. Te skrite, speče potrebe je treba najprej zbuditi, da se jih ljudje začno zavedati. Produkciji je kajpak mnogo do tega da se potrebe kolikor mogoče vsestransko pomnože, zato ji je reklama zelo dobrodošlo sredstvo. Vzgledov je nešteto. Tu le enega:

Pred 10 leti je bil radio še v svojem detinstvu, komaj tu in tam so se ga posluževali, danes pa si je osvojil že ves svet. Poslužujejo se ga v zabavo, pouk in obveščanje občinstva.

Radio aparate najdemo malone v vsaki deželi na svetu. Radio postaje imamo danes že blizu severnega tečaja, ob ekvatorju in daleč doli ob južni hemisferi. Od Grenlandije do Kitajske, od Jugoslavije do Avstralije lovijo sprejemni aparati več ali manj isti tip programov, kakor jih slišimo doma v Sloveniji. Radio je postal svetovna ustanova, kar naj še ilustrirajo tele številke:

Danes je v rabi širom sveta okoli 25 milijonov radio aparatov. Polovico jih imajo v Ameriki. Anglija in Nemčija imata približno po 3 milijone sprejemnih aparatov. Francija jih ima ca. 1,500.000, Japonska 600.000 in Argentina 650.000. Tem sledijo Švedska s 375.000 aparati, Avstrija s 370.000. Češkoslovaška in Italija z 250.000 itd.

Kakor vidimo, se je posrečilo reklami, da je v 10 letih dvignila uporabo radio aparatov na do takrat gotovo še nepričakovano višino.

Vzbujanje trajnih potreb z reklamo ima pogosto silno vzgojno vrednost, ki je lahko zelo pomembna, kakor nam da slutiti pravkar navedeni vzged.

Reklama se mora pogostokrat boriti s konservativno miselnostjo. Tako se je morala dolgo boriti, preden je dosegla, da so uvedli kartoteko v trgovske pisarne. Tudi so potekla leta, preden je reklama premagala predsodke o pisalnem stroju, o nalivnem peresu itd. Sedaj se reklama trudi, da prodre z računskimi stroji in z njihovimi sestavami s pisalnimi stroji, s stroji za naslove in z aparati za narekovanje.

Reklama pa se izkaže plodonosna tudi, če ima koristi od nje večinoma le trgovec, ne pa tudi konsument. **Tako se z reklamo umetno vzbuja veselje do kupovanja** in začno konsumenti kupovati predmete, ki jih ne potrebujejo ravno nujno. Pomislimo n. pr. na kosmetične preparate ali na lepotilna sredstva. Ustanovitev velikih industrij zanje, je bila mogoča, ker je reklama vplivala na milijone ljudi.

Opazujmo razvoj filma in kina. Kaj bi bila ta dva brez pomoči reklame? Lahko se reče, da zahvaljujeta film in kino svoj razvoj in popularnost v prvi vrsti reklami. Če se ne bi danes kino v nobeni obliki več posluževal reklame, bi gledali mrzlo zidovje brez oken, brez svetlobe, brez napovedovanj in posledica bi bila gotova propast.

Kaj bi bila sport in moda brez sodelovanja reklame? Tudi ta sta najtesneje združena z reklamo. Prav za te tri: kino, sport in modo pa se danes gotovo da pretirano navdušuje ves omikani svet. **Kako naj tedaj pogrešajo trgovina, industrija in promet reklamo kot edino kupčije pospešujoče sredstvo?**

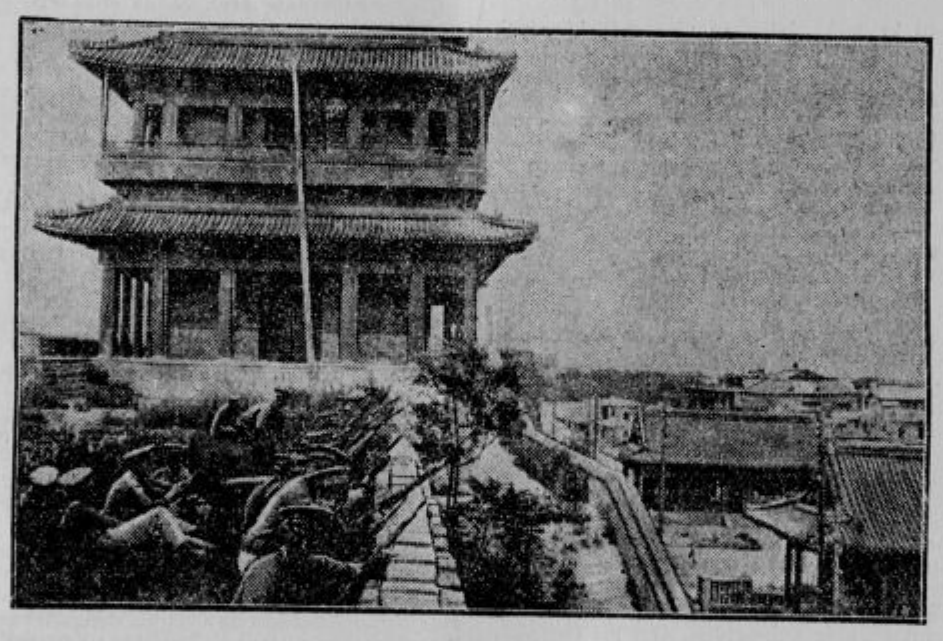

Zastražena poslaništva. Poslaništva tujih držav imajo pravico imeti večje število vojakov v svrho čuvanja in obrambe poslaniškega poslopja, ki so eksteritorijalna. Te pravice se pa v Evropi večinoma ne poslužujejo in imajo kvečjemu par slug. Drugače je na Kitajskem, kjer so poslaništvom dodeljeni celi polki, ki varujejo poslaništva in kolonije pred napadi. Slika predstavlja ameriško poslaništvo v Pekingu, ki je utrjeno kakor mala trdnjava.

Blažena zemlja

Gospodarske krize, ki je zajela ves svet, se v Belgiji skoraj ne čuti. Število brezposelnih je prav malo. V splošnem se živi kakor nekdaj. Vse potrebščine so zelo poceni. Najboljša vrsta čevljev stane n. pr. 150 do 200 dinarjev, obleka 400 do 600 Din, dobro kosilo 5 Din itd. Tudi vožnja po železnici je izredno poceni. Od Bruslja do Antwerpna stane brzovlak 3 Din! — Tudi cene v hotelih so nizke. V najbolj luksuznem hotelu Albert-Terminus, kjer ima vsaka soba kopalnico in telefon, stane dnevno soba in popolna sijajna prehrana 80 Din. V zadnjem času je radi tega Belgija postala najbolj priljubljena izletniška dežele za Nemce in Angleže.

»Kaj, v teh časih pa se še vedno voziš v drugem razredu?«

»Kaj hočem, v tretjem bi srečal svoje upnike.«

Novi podatki o Kristusu

»Times« poročajo o novi dragoceni pridobitvi Britskega muzeja. To je sirski rokopis iz IV. stoletja po Kr., ki ga je prinesel iz Orijenta raziskovalec dr. Menahannah. Rokopis je bil hudo poškodovan a po zamudnem kemičnem postopanju se je vendar posrečilo prečitat injegovo vsebino in napraviti prevod. Imenuje se »Knjiga vere« in je delo leta 354 v Antiohiji rojenega znanega cerkvenega zgodovinarja škofa Fedorja. Delo je bilo pred vsem namenjeno pobijanju krivih naukov t. zv. Nikejcev, a ima razen tega veliko vrednost, ker vsebuje dosti podatkov o življenju Jezusa Kristusa.

Jugosl. visokošolci v ČSR

Čehoslovaška jugoslovanska liga v Pragi je sklenila zgraditi za jugoslovanske visokošolce v Pragi poseben dom. Dom jugoslovanskih visokošolcev bo stal v bližini Hradčanov v smeri proti Břenovu. Praška občina je odstopila 3300 kv. metrov zemljišča brezplačno na razpolago. Stroški zgradbe so preračunani na približno 10 milijonov Din, ki jih ima liga že na razpolago. V domu, ki bo že prihodnje leto gotov, bo prostora za 175 visokošolcev.

Mina je bila prvič v gledališču. Po predstavi jo vpraša gospodinja, če se ji je dopadlo.

»Oh, da! Posebno igralka, ki je imela krasno obleko.«

»Ali je imela kaj aplavza?«

»Ne, zelena je bila.«

Odvetnik A: »Kako vam gre, tovariš?«
Odvetnik B: »Se ne morem pritožiti.«
Odvetnik A: »Torej slabo.«

Ravnatelj jetnišnice: »Vi imate nekake pritožbe? Kaj je?«
Jetnik: »Premalo izhodov je, gospod ravnatelj.«

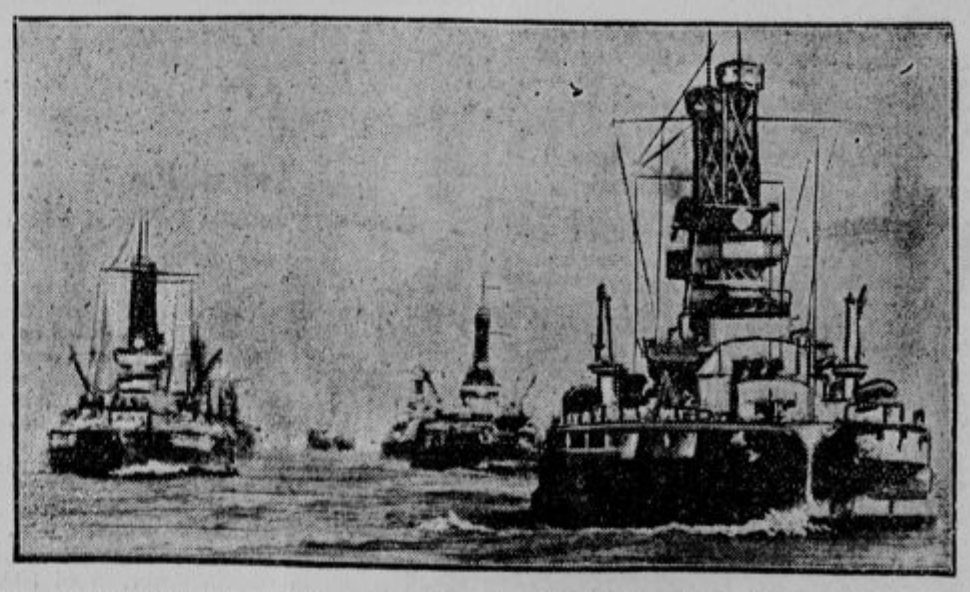

Ameriško vojno brodovje v Tihem oceanu je od washingtonske vlade dobilo nalog, da takoj odplove v kitajske in japonske vode. Gre za demonstracijo proti Japoncem, ki so si po mnenju ameriške vlade prisvojili preveč kitajskega ozemlja. Ameriška vlada je proti temu protestirala in da ne bi japonska vlada tega protesta prezrla, so odposlali vojno brodovje.

Predlog proračuna 1932-1933

Državni dohodki

Sumarična slika cenitve državnih dohodkov v bodočem proračunskem letu je v primeri s sedanjim naslednja (v milijonih Din):

	1932/33	1931/32
Neposredni davki	1625.0	2056.0
Posredni davki	3220.0	3536.4
Monopoli (presežek dohodkov)	2319.3	1839.2
Vojna odškodnina	—	406.0
Državna gospodarska podjetja	4022.6	4687.9
Razni dohodki	163.1	153.1
Izredni dohodki (neposr. davki)	50.5	50.5

Med neposrednimi davki je zmanjšana zemljarina od 610 na 510 milij. Din, ker so dohodki od tega davka lani padli. Zgradarina je zvišana od 258 na 260 milij. Din. Pridobnina je zmanjšana od 220 na 200 milij. Din. Rentnina je zmanjšana od 62 na 30 milij. Din. Družbeni davek je zmanjšan od 160 na 80 milij. Din. Uslužbenski davek pa od 260 na 220 milij. Din. Nasprotno pa je davek za samce zvišan od 1 na 2 milij. Din, ker se bo zboljšala organizacija pobiranja tega davka. Nadalje je računati na manjši dohodek od obresti (20 v primeri s 30 milij. Din). Zaradi reforme davka na poslovni promet je pričakovati manjši donos, katerega ceni finančni minister na 300 milij. Din v primeri s 450 milij. Din v sedanjem proračunu. Tudi vojnica je znižana od 5 na 3 milij. Din.

Med posrednimi davki je zabeležiti povečanje dohodkov od trošarine od 803 na 887.5 milij. Din. Splošne takse so se zmanjšale od 941.5 na 875 milijonov Din. Zaradi zmanjšanja železniškega prometa so znižane vozarinske takse od 303.7 na 285 milij. Din. Carine se bodo predvidoma znižale v donosu od 1488.2 na 1100 milij. Din. Presežek monopolskih dohodkov se bo zmanjšal zaradi padca konsuma od 1839.2 na 1807 milij. Din.

Skupna slika

proračunov v zadnjih letih je naslednja:

	Uprava	Podjetja	Skupno
1928/29	7489.6	4020.4	11.580.1
1929/30	7945.7	4518.8	12.464.5
1930/31	8534.6	4813.4	13.348.0
1931/32	8522.4	4687.9	13.210.3
1932/33	7550.9	3849.1	11.400.0

Ekspoze finančnega ministra ne govori o spremembah stopenj davkov, pač pa je iz predloga proračuna razvidno, da računa finančni minister s padanjem državnih dohodkov, ker je povsod skoro predvideni donos manjši kot v tekočem proračunskem letu. Pač pa je finančni minister predlagal v finančnem zakonu spremembe in dopolnitve zakona o direktnih davkih, o izvajanju trošarinskega zakona in zakona o taksah.

Državni dolgovi

V proračunu 1931/32 je bilo odobrenih kreditov za obresti in amortizacijo državnih dolgov 1220.8 milij. Din. Sedanji predlog računa z izdatkom 1558.7 milij. Din, kar pomeni torej zvišanje za 538.3 milij. Din. Na eni strani so se namreč povečali izdatki za prejšnja posojila, in sicer za drugo tranšo Blerovega posojila (7%) za 56.8 milij. Din, za 5% posojilo (iz l. 1924. v znesku 300 milij. frankov) za 27.1 milij. Din in za vojna posojila Ameriki, Angliji in Franciji za 26.75 milij. Din. Nadalje so povečani še drugi izdatki za 13 milij. Din. Nova pa je postavka 171 milij. Din za obresti 7% stab. posojila iz l. 1931. in postavka 143.2 milij. Din za prvi obrok odplačila posojila, ki nam ga je dala francoska vlada v oktobru lani (300 milij. frankov).

Trgovinsko ministrstvo

Skupni izdatki tega ministrstva so proračunani na 50.1 milij. Din v primeri z 71 milij. v tekočem proračunu. Zmanjšanje izdatkov je pripisovati manjšim osebnim in materijalnim izdatkom. Poleg tega so odpadla razna uradniška mesta, ker se bodo gotove ustanove ukinile. Tako bodo ukinjene tri trgovske akademije, pri čemer bodo reducirani: 3 ravnatelji, 10 profesorjev, 5 pripravnikov, pomorska akademija z 1 ravnateljem, 5 profesorji, 2 pripravnikoma, pet dvorazrednih trgovskih šol s 4 učiteljicami in 5 pripravnicami, moške obrtne šole v mestih, kjer se nahajajo srednje šole, se z njimi spoje in ukinejo posamezni oddelki teh šol, radi česar bo reducirano to osebje: 2 ravnatelja, 1 upravnik, 6 profesorjev, 1 predmetni učitelj, 6 strokovnih učiteljev in 2 pripravnika. Poleg tega so še reducirana mesta: 3 ravnatelji in 24 profesorjev radi spajanja trgovskih akademij in šol itd.

Bilanca Prašteđione

Izmed večjih denarnih zavodov je prva objavila svojo bilanco za preteklo leto 1931. Prva hrvatska štedionica, ki je največja banka v naši državi. Ima celo več podružnic kot Narodna banka, skupno 53 podružnic in 2 izpostavi. Banka je bila prizadeta po denarni krizi, ki se je sicer pojavila v Zagrebu že meseca maja, ostreje pa je nastopila v septembru lani.

Vloge na hranilne knjižice so lani padle od 1658.3 na 1575 milij. Din, na tekoče račune pa od 296.35 na 199.7 milij., skupno so torej padle vloge za 180 milij. Din. Upniki banke so padli lani od 802.2 na 418.4 milij. Din, skupno so torej vsa tuja sredstva banke padla od 2756.9 na 2193.1 milij. Din, torej za 563.8 milij. Din. Poleg tega so se izdane založnice v prometu povečale od 36.6 na 66 milij., komunalne zadolžnice pa od 1 na 53.4 milij. Din. V bilanco nikakor ne spadajo, kar smo že tolikokrat kritizirali, garancije. Zato tudi bilančna vsota banke ni padla, kakor bi bilo pričakovati, ampak samo od 3013.6 milij. na 2653.3 milij., odnosno brez garancij 2495 milij. Din. Vloge banke so tedaj padle nekaj nad stanje leta 1929. Iz bilance ni razvidno, če je banka dobila inozemsko posojilo, za katero se je v jeseni lani potegoval njen glavni ravnatelj v Parizu in o katerega perfektuiranju smo svoječasno že poročali.

Na aktivni strani bilance se je predvsem zmanjšala gotovina banke od 73.7 na 38.5 milij., vloge pri denarnih zavodih pa od 135.2 na 27.8 milij. Din. Vrednostni papirji so celo narasli, dočim so dolžniki padli, predvsem so se znižala lombardna posojila od 218.8 na 38.4 milij. Narasla pa so menična in jamčena posojila. Razni dolžniki so se zmanjšali skoro za tretjino ali okroglo 200 milij. Komunalna posojila so narasla. Čisti dobiček znaša za preteklo leto s prenosom iz 1930 9.8 milij. (1930 17.8). Dividenda za 1930 je znašala 16%, za 1931 pa je računati na dividendo 8%, vendar še višina ni znana.

Zagrebški proračun odobren.

Belgrad, 5. febr. AA. Finančno ministrstvo je odobrilo proračun Zagreba za 1932. Izdatki znašajo 130.876.277 Din, dohodki pa so 113.523.989 Din. Primanjkljaj v proračunu se bo pokril s 30% doklado na neposredne davke. Prav tako je odobren tudi proračun dohodkov in izdatkov občinskih podjetij občine mesta Zagreba, ki znaša 86.382.994 Din, in proračun zaklada v višini 4,026.086 Din.

Novosadska zveza agrarnih zajednic je priredila v Novem Sadu svojo razstavo, na kateri je objavljeno mnogo podatkov o delovanju zveze. Iz njih je razvidno, da ima zveza sedaj 129 članic s 10.502 članoma. Kredili zadrugam članicam so znašali 1930 17.2 (1924 pa 6.7) milij. Imovina članov zadrug-zajednic se ceni na 446 milij Din.

Kaj je s kontingentom za izvoz lesa v Francijo? Dne 3. t. m. smo prinesli vest službene agencije Avale, v kateri je Zavod za pospeševanje zunanje trgovine javil izčrpanje kontingenta za izvoz lesa v Francijo v prvem tromesečju letos. Sedaj pa sporoča Zveza industrijcev in trgovcev z gozdnimi proizvodi, da je v francoskem službenem listu objavljeno, da jugoslovanski kontingent lesa še ni izčrpan. Od 5. februarja dalje morejo izvozniki nadaljevati z izvozom v Francijo.

Začasna ustavitev dela v sušaški tvornici papirja. Kakor poročajo hrvatski listi, je tvornica papirja na Sušaku Smith in Meynier ustavila začasno obratovanje.

Naš izvoz lesa v Italijo ni znaten. Le majhne količine najdejo odjem v Italiji, ker je konkurenca Avstrije, Romunije ter v vedno večji meri Rusije znatna. Rusija je v italijanskih pristaniščih ter večjih krajih napravila skladišča lesa, odkoder oddaja material vedno nekoliko ceneje kot konkurenca. Ugotovljeno je, da se ruska lesna trgovina v Italiji vedno bolj širi. Sedaj se občuti že v severni Italiji konkurenca ruskega lesa.

Borza

Dne 5. februarja 1932.

Denar

Tečaji deviz so ostali danes v glavnem neizpremenjeni. Promet je bil nekoliko manjši kot včeraj, vengdar znaten. Vse zaključene devize je dala Narodna banka.

Ljubljana. Amsterdam 2263.54—2274.90, Berlin 1330.31—1341.11, Bruselj 783.74—787.68, Curih 1096.15—1101.65, London 193.98—195.58, Newyork kabel 5619.10—5647.36, ček 5597.10—5625.36, Pariz 221.19—222.31, Praga 166.38—167.24, Trst 291.10—293.50.

Zagreb. Amsterdam 2263.54—2274.90, Bruselj 783.74—787.68, London 193.98—195.58, Milan 291.10—293.50, Newyork kabel 5619.10—5647.36, ček 5597.10—5625.36, Pariz 221.19—222.31, Praga 166.38—167.24, Curih 1096.15—1101.65. — Skupni promet brez kompenzacij 3.4 milij. Din.

Belgrad. Amsterdam 2263.54—2274.90, Berlin 1330.31—1341.11, Bruselj 783.74—787.68, Curih 1095.15—1101.65, London 193.98-195.58, Pariz 221.19—222.31, Praga 166.38—167.24, Trst 291.10—293.50, Stockholm 1072.91—1102.91.

Curih. Belgrad 9.05, Pariz 20.18, London 17.74, Newyork 512.50, Bruselj 71.50, Milan 26.56, Madrid 40.10, Amsterdam 206.525, Berlin 121.575, Stockholm 93.25, Oslo 93.25, Kopenhagen 97.50, Sofija 3.71, Praga 15.18, Varšava 57.45, Atene 6.55, Carigrad 2.45, Bukarešta 3.05, Helsingfors 7.80.

Dunaj. Dinar notira: valuta 12.50.

Vrednostni papirji

Po pardnevnem dviganju tečajev državnih papirjev jedanes nastopil preokret in so tečaji deloma popustili. Deloma so pa tečaji bili višji kot včeraj. Promet je slejkoprej znaten in je znašal na zagrebški borzi: vojna škoda 1000 kom., begl. obv. 150.000, 8% Bler 3000 dol., 7% Bler 5000 dol., 7% pos. Drž. hip. banke 2000 dol. Belgrajska borza pa izkazuje tale promet: agrarji 70.000, begl. obvez. 198.500,, vojna škoda 880 kom., 8% Bler 3000 dol., 7% Bler 10.000 dol., obv. Drž. hip. banke 1000 dol. in 5 kom. delnic Narodne banke.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 55 bl., 7% Bler. pos. 40 bl., Stavbna 40 den., Ruše 125 den.

Zagreb. Drž. pap.: 7% invest. pos. 58.50—61, agrarji 28—30, vojna škoda kasa 260—262 (262, 264), 2. 254—257 (259), 8. 25[illegible] bl., 8% Bler. pos. kasa 54.50—55 (54.50), 7% Bler pos. kasa 48.75—50 (50, 49), 7% pos. Drž. hip. banke kasa 49.25—50 (50), 6% begl. obv. 42—43 (43.25).

Belgrad. Narodna banka zaklj. 4930, agrarji 31—33 (32, 31), vojna škoda 253—257 (265, 260, 258, 257, 256), 6% begl. obv. zaklj. 44.50, 44.25, 44, 43.75, 43.50, 43, 8% Bler. pos. zaklj. 57, 56, 7% Bler. pos. zaklj. 50, 7% pos. Drž. hip. banke zaklj. 51.

Dunaj. Podon.-savska-jadran. 100.10, Wiener Bankverein 11.50, Escompteges. 113, Aussiger Chemische 134.50, Mundus 110.75, Alpine 13.50.

Žitni trg

Novi Sad. Koruza bač., gar. kval. 68—70, bač., okol. Sombor 70—71, bač., sr. za marec, april, maj 76—78, ban., gar. kval. 68—69, sr., gar. kval. 70—71, sr., gar. kval. par. Šid 73—74. Vseostalo neizpremenjeno. Tendenca slaba. Promet: 29 vagonov.

Sombor. Rž bač. žel. 160—165, koruza bač. žel. 67—69, bač. marec, april, maj 77—79. Ostala koruza ne notira. Fižol uzančni 180—185. Vse ostalo neizpremenjeno. Promet: 49 vagonov. Tendenca slaba.

Budimpešta. Tendenca slaba. Promet srednji. Pšenica marec 12—12.30, zaklj. 12.06—12.07, maj 12.78—13.05, zaklj. 12.86—12.88, rž marec 13—13.42, zaklj. 13.06—13.08, maj 13.50—14.05, zaklj. 13.65—13.68, koruza maj 14.25—14.32, zaklj. 14.30—14.35.

Živina

Dunajski prašiči sejmi. Še pred letom dni ni bil priguan na dunajski prašičji sejem niti živ prašič avstrijske provenience. Še novembra lani je znašal delež domačega dogona na dunajski sejem komaj 7%. Prišel pa je zakon o prometu živine v Avstriji in posledica tega je bila, da je avstrijski dogon izredno narastel. Na sejmu 2. februarja letos je znašal skoro polovico vsega dogona (točno 47%). Tudi cene so se izboljšale.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob 20

Sobota, 6. februarja: DVE NEVESTI. Izven. Globoko znižane cene.

Nedelja, 7. februarja ob 15: JURČEK. Izven. Znižane cene. — Ob 20: ARSENE LUPIN. Izven. Znižane cene.

Ponedeljek, 8. februarja: Zaprto.

Nedelja v ljubljanski drami. Na pustno nedeljo bosta v drami dve predstavi in sicer ob 15 mladinska predstava »Jurček« v običajni zasedbi in režiji g. Debevca, zvečer pa velika detektivska drama »Arsene Lupin« v režiji g. Skrbinška. Zasedbi obeh del kakor pri premijerah. Za obe predstavi veljajo znižane dramske cene.

OPERA

Začetek ob 20

Sobota, 6. febr.: TRIJE MUŠKETIRJI. Znižane cene. Izven.

Nedelja, 7. februarja ob 15: GROFICA MARICA. Izven. Znižane cene. — Ob 20: FAUST. Gostuje Josip Križaj. Izven. Znižane cene.

Ponedeljek, 8. februarja: Zaprto.

Pustna nedelja v ljubljanski operi. Ob 15 se poje »Grofica Marica«, izvrstna Kalmanova opereta, ki je izmed vseh del v poslednji sezoni doživela na našem odru največ predstav. Zvečer ob 20 pa se poje prvič v letošnji sezoni Gounodova opera »Faust«. V vlogi Mefista gostuje ta večer g. Josip Križaj. Pevsko in igralsko je absolutno odličen v tej vlogi. Ostale vloge so v rokah: gospe Gjungjenac, gg. Banovca in Janka. Za obe nedeljski predstavi veljajo znižane operne cene.

PTUJSKO GLEDALIŠČE

Ponedeljek, 8. februarja: Ob 20: ŽENITEV. Gostovanje mariborskega gledališča.

Sport

Izletniški vlak k tekmam v Kranjski gori

Posebnega vlaka k smučarskim tekmam v Kranjsko goro ne bo, ker bo vozil redni izletniški vlak, kakor poleti, ob 5.28 zjutraj, kar je dovolilo glavno železniško ravnateljstvo v Belgradu. **Nazaj ne bo vozil ob 19,** kakor smo včeraj poročali, **ampak ob 18.** Vozovnice se lahko kupijo pri »Putniku« ali pa tudi na kolodvoru pred odhodom vlaka. Vozovnice bodo opremljene z mokrim žigom in bodo veljale za brezplačen povratek.

ILIRIJA:SVOBODA.

Jutri popoldne se bo odigrala gornja prijateljska tekma. Svoboda je v jeseni prijetno iznenadila. Njen start v domači ligi je bil dober. Njeno moštvo je dobro vigrano in tudi precej zna. Vsi njeni nasprotniki so imeli težko delo, da so odnesli zmago. Marljivi Svobodaši pa tudi po zimi niso počivali. Za pomlad so se dobro pripravili. Radi tega bo jutrišnja tekma, ki se vrši na igrišču Ilirije, zanimiva.

RAZNE SPORTNE VESTI.

V Parizu so v sredo zopet na najsvečanejši način izžrebali tekmovalce za Davisov pokal. Žrebanje se je vršilo v Elizejski palači pod predsedstvom predsednika francoske republike ob navzočnosti 27 zastopnikov tujih držav. Že samo svečano žrebanje tega največjega teniškega tekmovanja dokazuje, kako važna je konkurenca za Davisov pokal za Francoze. Žreb je letos odločil, da igrajo naši teniški igralci z Danci.

Zbor nogometnih sodnikov je letos kakor vsako leto javil F. I. F. I. naše sodnike, ki pridejo v poštev za mednarodne tekme. Izbrani so: Fabris, Joksič, Ružič, Focht in Kujundžič.

Na olimpijado bodo menda le šli naši sportniki. Ne mogoče tekmovalci, temveč na kongres, ki se bo vršil v Los Angeles, bosta potovala dva delegata jugoslovanskega olimpijskega odbora. Država bo baje poklonila 100.000 Din.

Radio

Program Radio-Ljubljana:

Sobota, 6. februarja: 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13 Čas, plošče. — 17 Cvirnov jazz. — 18 J. Pirnat: Žumberaški uskoki. — 18.30 A. Modic: Stroj in sodobni človek. — 19 Gospa Ortbaber: Angleščina. — 19.30 Dr. Gogola: Mladina in družina. — 20 Koncert šentepeterskega cerkvenega zbora. — 20.45 Vilharjeve samospeve izvaja gosp. Marjan Rus. — 21.15 Salonski kvintet. Vmes poročila in čas.

Nedelja, 7. februarja: 9.00 Esperantsko predavanje, Smučarstvo pri nas, dr. Reya. — 9.30 Prenos cerkvene glasbe. — 10.00 P. dr. R. Tominec: Galerija slovečih konvertitov. — 10.30 Bogdan Pušenjak: Razvoj šahovske igre. — 11.00 Simfonični koncert, prenos iz Prage. — 12.00 Čas, plošče. — 15.00 Operetna ura, gdč. Zupan in g. Jelačin. — 16.00 Zabavno čtivo, g. Biteznik. — 16.30 Pevski zbor dijakov drž. učiteljišča. — 17.15 Kokaljev šramel tercet. — 20.00 Krstič: »Zulumčar«, opera (prenos iz Belgrada). — 22.30 Čas in poročila.

Drugi programi:

Nedelja, 7. februarja.

Belgrad: 12.30 Opoldanski koncert. 20.00 Radio orkester. 20.45 Vokalni koncert. 21.15 Pester program. 21.45 Vokalni koncert pevskega zbora »Tomislav«. — **Zagreb:** 11.00 Prenos iz Prage. 20.50 Radio orkester. 22.40 Plesna glasba. — **Budapest:** 10.00 Bogoslužje. 11.15 Radio orkester. 199.40 Violinski koncert. 20.00 Pianinski koncert. 21.00 Plesna glasba. — **Rim:** 10.15 Nabožna glasba. 12.30 Vokalni in instrumentalni koncert. 21.00 Pester koncert. — **Langenberg:** 11.00 Koncert. 13.00 Opoldanski koncert. 20.00 Plesna glasba. — **Praga:** 11.00 Dopoldanski koncert. 18.00 Poljudne pesmi. 20.00 Večerni koncert. — **London:** 21.00 Bogoslužje. 22.05 15. nedeljski koncert. — **Barcelona:** 17.45 Operni prenos. 21.00 Plošče. — **Toulouse:** 20.00 Violinski koncert. 20.30 Filmska glasba. 21.45 Koncert vojaške godbe. 22.45 Moderna simfonična glasba. — **Trst:** 12.30 Pestra glasba. 16.00 Izbrana glasba. 17.40 Plesna glasba. 19.10 Radio kvintet. 20.15 Pestra glasba, plošče.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE.

Sobota, 6. febr ob 20: GROTESKA SEDANJOSTI. Krstna predstava. Izven.

Nedelja, 7. febr ob 15: VIKTORIJA IN NJEN HUZAR. Znižane cene. — Ob 20: »GROTESKA SEDANJOSTI.

»Ljudska knjižnica«: Iz zakladnice Jugoslov. knjižarne v Ljubljani: 29 zvezek: Savinšek: IZPOD GOLICE. 30 Din vez. 42 Din — 30 zvezek Sienkiewicz: NA POLJU SLAVE, 28 Din vez. 40 Din — 31 zvezek Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World). Roman (s slikami) 24 Din, vez. 32 Din — 32 zvezek Reimmichl, ZAGORSKI ZVONOVI — Slavič, NA SINAJ 30 Din, vez. 42 Din. — 33 zvezek Bridges, NA POMOČ, 30 Din, vez. 42 Din — 35 zvezek Brackel, CIRKUŠKI OTROK 28 Din, vez. 40 Din.

Dr. Joža Lovrenčič:

Anali izumrlega naroda

96

Roman iz drugega stoletja pr. Kr.

Tako je narod odobraval Licinijeva izvajanja, tako je vzklikal in tako je sprejel njegov predlog in se potem začel razhajati s Fora, prepričan, da je dovolj jasno in glasno pokazal konzulu svojo moč...

Iz zborovanj pa Roma tiste dni ni prišla.

Triumfator Tiberius Sempronius Gracchus in Caius Claudius Pulcher sta se potegovala za konzulat in sta v togah, pobeljenih s kredo, imela dan za dnevom volivne shode, na katere sta s prijazno besedo vabila vse volivne upravičence, stiskajoč jim roko in nagovarjajoč jih z imenom in priimkom, kot bi vse že davno poznala in bi si bili najboljši prijatelji. In na shodih sta govorila in razvijala načrte, ki so morali volivcem prijati in vzbujati njihovo odobravanje, saj kar sta obljubljala in sveto prisegala, da izvedeta, ni pomenilo nič manj nego obnovitev zlatega veka, o katerem so sicer slišali le še bajati lepe zgodbe...

Ko je lepega jutra z gradu na Kapitoliju zavihrala rdeča zastava in se je pojavila na griču Janikulu vojna posadka, ki naj bi spominjala narod, kako je bilo mesto v prošlih časih vedno izpostavljeno sovražnemu vpadu, je bilo jasno, da so avguri prošlo noč dobili pod vodstvom samega konzula na Martovem polju pred mestom ugodna znamenja za volitve. In narod je, razdeljen v petero premoženjskih razredov, korakal v centurijah na Martovo polje, kjer so se postavili v ograjen prostor — ovile so mu rekali, kar znači toliko kot ovčja staja, a volivci se vendar niso zgražali...

Pred glasovanjem je konzul Marcus Junius z govorniškega odra, tribunala, še enkrat opozoril množico na važnost centurijatnih komicij, volivnega zbora, nakar je otvoril glasovanje.

Glasno, dostojanstveno je zaklical:

»Impero, qua convenit ad comitia centuriata! — Uredite in razvrstite se ter glasujte!«

In centurije so se začele spet premikati in se vrstiti po razredih. Prvo so prišle na vrsto številne patricijske centurije, največ je bilo teh, potem so sledile plebejske, nato obrtne, za njimi še dve igralski in končno še proletarska centurija: sto triindevetdeset je bilo vseh in večina je oddala tablice z imeni Tiberija Sempronija Graccha in Gaja Klavdija Pulchra.

Po ugotovitvi glasovanja v uradu cenzorjev, je konzul Marcus Junius slovesno razglasil izid volitev. Ko se je naslednji dan narod vnovič zbral v centurijah in izvolil še šest pretorjev, je konzul Marcus Junius opravil svojo nalogo in se je vrnil k svojemu kolegu Manliju v Akvilejo...

Preden sta nova konzula žrebala za provinci, v kateri naj bi odšla, so javili zopet od vseh mogočih strani grozna slaba znamenja. V Krustumeriji je padel v Martovo jezero z neba ogromen kamen, da je pljusknilo valovje visoko čez bregove in poplavilo vso okolico, v Romi se je rodil na Foru deček, ki ni imel vseh udov, in videli so kačo s štirimi nogami; v Kapui je treščilo v mnoge hiše in v Puteolih je blisk zažgal dve ladji. Medtem ko so javili ta znamenja, je pridrevel v Romo ob belem dnevu pri Kolinskih vratih volk in ušel, zasledovan z velikim krikom, skozi Eskvilinska vrata.

Radi teh strahotnih znamenj sta darovala nova konzula v spraven dar bogovom večje živali in en dan so se vršili prošnji pohodi v vse templje, da bi se zlo odvrnilo. Ko so opravili v redu vse žrtve in prošnje, sta konzula žrebala in Caius Claudius Pulcher je dobil Galijo z Akvilejo, Tiberius Sempronius Gracchus pa Sardinijo.

In potem so prišle marčeve ide — petnajsti dan meseca — in Caius Claudius in Tiberius Sempronius sta nastopila konzulat v slavnostni senatovi seji.

Pri tej seji je bil v senatu navzoč tudi Lucius Minucius Thermus, podpoveljnik konzula Manlija. Govoril je o nevzdržnih razmerah na severovzhodni meji države, dokazoval je, kako se kolonija Akvileja ne more prav razvijati v vednem strahu pred sovražnim vpadom, in slavil je konzula Manlija, ki je imel pogum nastopiti proti divjemu sovražniku in mu je pokazal, kako je rimska vojska vedno pripravljena braniti svete državne meje.

»Vojna še ni končana, patres conscripti,« je sklepal. »Istri ne bodo mirno prenesli zadnjega poraza, prepričan sem o tem, ker poznam njihovo vztrajnost in nepomirljivo sovraštvo do rimskega naroda. Čez zimo so imeli časa dovolj, da so se okrepili in pripravili za nove boje. Prepričan sem, kakor hitro skopnijo snegovi in se umiri burja, ki v onih krajih tako razsaja, da vrže jezdeca in konja, če ju zaloti na poti, zatrobi bojni rog barbarov in naše legije bodo imele dosti opraviti, da jih ustrahujejo. Mislite tedaj, patres conscripti, na Akvilejo in Istro in ukrenite vse, da bo meja tudi ob severni Adriji varna!«

Očetje senatorji so pazno poslušali Minucija Therma in ko so se potem posvetovali o krajih, kjer naj bi se vodila vojna, so določil za vojno ozemlje Istro in Sardinijo, kjer so se spet in spet vršile vstaje nezadovoljnega prebivalstva.

MALI OGLASI

Vsaka drobna **vrstica 1·50 Din** ali vsaka **beseda 50 par.** Najmanjši oglas **5 Din.** Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo.

Službe iščejo

Beseda samo 50 par

Prodajalka

dobro izvežbana v modni, manufakturni in konfekcijski stroki, želi premeniti službo v mestu ali na deželi. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Prvovrstna mlajša moč« št. 1473.

Privatni uradnik

s trgovsko šolo, vešč vseh pisarniških poslov, zmožen slov., srbohrv., nemškega in italijanskega jezika, išče službo. Vstop takoj. Cenjene ponudbe pod šifro »Agilen« na upravo »Slovenca« Maribor.

Trgovska pomočnica

pridna in poštena, želi službo v trgovino z mešanim blagom. Pomagala bi tudi pri gospodinjstvu. Nastop takoj! Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1335.

Službe dobe

Beseda samo 50 par

Služkinjo

pridno, pošteno, zvesto, za vsa dela v privatni hiši, poleg kuharice — iščem. Dekleta, ki so že služila, naj pišejo na upravo »Slovenca« pod »Poštenje« št. 1396.

Trgovskega učenca

marljivega, poštenega, iz krščanske hiše — takoj sprejme trgovina z mešan. blagom Anton Slanc, Griblje, p. Gradac, Bela Krajina.

Pridna kuharica

poštena, srednje starosti, ki bi opravljala tudi druga hišna dela, se išče k dobri družini. Ponudbe: »Pridna služkinja 15« na upravo »Slovenca«.

Čitajte in širite »Slovenca«!

Denar

Beseda samo 50 par

Kot družabnik

primissima že obstoječega podjetja pristopim z večjim zneskom, ako rentabiliteta jamčena. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Družabnik«.

Nujno rabim

stotisoč Din. Garancija prvomestna vknjižba na zemljišče. Naslov v upravi »Slovenca« pod 1484.

Vinogradnika

ali osebo s 50.000 Din — iščem kot kompanjona. Dopise pod »Konkurence zmožna gostilna« št. 1467.

500.000 Din

posodim proti zmernim obrestim na varno mesto. Tudi manjše zneske. Dopise in 30 Din v znamkah ali denarju za stroške informacij vposlati na upravo »Slovenca« pod »Varna naložitev« 1504.

Objave

Beseda samo 50 par

Oficire

bivšega **B. H. I. R. 1, 2. Komp.** prosimo za naslov radi važne informacije. Aloma Company — Ljubljana.

Za posmrtniško

zavarovanje »Karitas« pride zastopnik na dom, če javite svoj naslov na upravo »Slovenca« pod značko »Točna informacija« št. 1474.

Pouk

Beseda samo 50 par

Akademik

ali dijak višjega razreda gimnazije, ki bi prevzel instrukcijo za hrano, naj se zglasi. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1491.

Šivilja

za perilo sprejme gospodične v večerni in dnevni pouk. Vodnikova ulica 11.

Čamernikova šoferska šola

Ljubljana, Dunajska c. 36. Prva oblast. koncesionirana. Prospekt št. 16 zastonj. Pišite ponj! Sprejem učencev vsaki čas.

Stanovanja

Beseda samo 50 par

Lepo stanovanje

na deželi zraven kolodvora, s 3 sobami in kuhinjo, se takoj odda. Kje, pove uprava »Slovenca« pod št. 1382.

Dvosobno stanovanje

s kuhinjo, elektrika, za mesečno 400 Din, se odda za maj za tri odrasle osebe. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1427.

Sobo

oddam dvema gospodoma. Cena 180 Din. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 1435.

Lepa prazna soba

parket, elektr. luč, se odda gospodični za 15. febr. Vprašati P. Mihelak, Rimska 5.

Stalnega gospoda

sprejmem na stanovanje. Cena 250 Din. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1469.

Za Bežigradom

oddam enosobno stanovanje v suterenu, samo odraslim. Izve se: Einspilerjeva ulica, v trafiki.

Trisobno stanovanje

s pritiklinami išče uradniška družina za maj, v centru mesta. Ponudbe z navedbo cene pod »Maj« št. 1447 upravi »Slov.«.

Dve stanovanji

po dve sobi, kuhinja, pritikline, v novi stavbi, takoj oddam. Predovičeva št. 32, Moste.

Prazna soba

s posebnim vhodom se odda. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1476.

Vnajem

Beseda samo 50 par

Gostilno

v sredini mesta, dobro idočo, dam takoj v najem. Vprašati: Vodnikov trg 2, Maribor.

Krojaška delavnica

se odda s 15. februarjem za nizko ceno v najem. Ista je na prometni cesti, že vpeljana. Dela se tudi konfekcija in po meri za trgovino. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 1441.

Lokal v centru

z vodovodom in elektriko, ugoden za buffet-točilnico, se vzame v najem. Dal bi nekaj odkupnine. Ponudbe na oglasni oddelek »Slovenca« pod »Centrum« št. 1478.

Gostilničar s soprogo

brez otrok, popolnoma verziran v gori navedeni stroki, govorim več jezikov, po narodnosti Slovenec, soproga izvrstna kuharica, iščeva boljšo gostilno, hotel, restavracijo, kantino ali temu slično obrt. Reflektiram samo na boljše podjetje. Ponudbe na oglasni oddelek »Slovenca« pod »Najem ali na račun« št. 1479.

Skladišče

suho, zračno, svetlo, v neposredni bližini kolodvora, se takoj odda Ponudbe pod »70 m²« štev. 1480 na upravo »Slov.«.

Lepi poslov. prostori

z napeljano elektriko, se oddajo v Wolfovi ulici 12, dvorišče. Pojasnila: Trgovina z železnino, Erjavec.

Gostilno

dam v najem. Zelo lepi lokali in dobro idoča. Naslov v upravi »Slovenca« Maribor.

Trgovina

z mešanim blagom in gostilna, zelo dobro vpeljano, z velikim dnevnim prometom, na osobito prometnem kraju Zagreba. Trgovina s skladiščem, tri gostilniške sobe, kuhinja, stanovanje, pivnica, vse pod enim ključem. Letno dvorišče za goste, pred hišo prostor za točenje. Večletna najemninska pogodba po zelo nizki ceni zasigurana. Izvrstna in stalna eksistenca za agilno obitelj. Potreben kapital za prevzem vsega inventarja in blaga v trgovini 90.000 Din. Prodaja: Pisarna M. S. Pavleković, Zagreb, Ilica 144.

Posestva

Beseda samo 50 par

Hišo ali parcelo

kupim na prometnem prostoru v Ljubljani. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Hiša - parcela«.

Hišo

novozidano, ugodno prodam. Zelena jama, Simon Gregorčičeva št. 7, Moste

Parcela

naprodaj v Vrhovčevi ulici, druga poleg kavarne Krapš. Cena po dogovoru. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Parcela 1932/1503«.

Dvodružinska hiša

naprodaj. Spodnje Radvanje pri Mariboru št. 1. Treba samo 40.000 Din.

Gostilno

na prometnem kraju blizu cerkve, križišče prometnih cest lepe bodočnosti, se takoj radi bolezni poceni proda. Vzame se tudi hranilna knjižica. Naslov v podružnici »Slovenca« Maribor.

Trgovsko hišo

v mestu na Gorenjskem prodam. Ponudbe pod »Sigurno naloženo« štev. 1443 na upravo »Slov.«.

Kmečko posestvo

z gozdom in njivami cca. 15 johov, stanovanjska hiša z gospodarskim poslopjem, v dobrem stanju, prodam za 150.000 Din. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Manjša lepa domačija« št. 1442.

Posestva, hiše,

od 35.000 Din naprej prodaja Posredovalnica Maribor, Sodna ulica 30.

Trgovino, gostilno

dobro idočo, v Prekmurju, proda za 90.000 Din Posredovalnica Maribor, Sodna ulica 30.

Pekarije, žage, vile

trgovske hiše, mline, graščine, veleposestva, več gostiln, mesarij, prodaja Posredovalnica Maribor, Sodna ulica 30.

Glasba

Beseda samo 50 par

Radio aparat

zamenjam za pisalni stroj ali foto-aparat. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1250.

Čitajte in širite »Slovenca«!

Kupimo

Beseda samo 50 par

Srečke, delnice, obligacije

kupuje Uprava »Merkur«, Ljubljana — Šelenburgova ulica 6. II. nadstr.

Venecijansko žago

po možnosti zraven tudi nekaj posestva — kupim. Eventuelno vzamem žago v najem. Kozmus Anton, Jurklošter, p. Laško.

Prodamo

Beseda samo 50 par

Velika izbira

barhentov in flanel po zelo nizkih cenah v trgovini O. Šlibar, Ljubljana, Stari trg 21.

Cepljene trte

60 par komad — nudi Alojz Grabar, p. Juršinci pri Ptuju.

Gojzerce na obroke

»TEMPO«, Gledališka ul. št. 4 (nasproti opere).

Jajce 75 par

na drobno. — Sever & Komp., Ljubljana, Gosposvetska cesta 5.

Gostilna in vinotoč

v najstrožjem centru Zagreba, tik Jelačičevega trga, v najbolj prometni ulici, vodi se na način »buffet-restaurant«, popolnoma urejen s kompletnim inventarjem, letni promet okrog 400 hl vina in piva, prodamo radi prezadolženosti lastnika. To prvorazredno podjetje obstoji že 20 let. Izvrstna prilika za agilne trgovce, gostilničarje, vinogradnike in Dalmatince, ki bi želeli prodati lastne vinogradske proizvode po dobri ceni. Prodaja M. S. Pavleković, Zagreb, Ilica 144.

FOTOAPARATE

svetovnih tvrdk Zeiss-Ikon, Rodenstock, Voigtländer, Welta, Certo itd ima vedno v zalogi

fotoodd. Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani Zahtevajte cenik!

Prodam

več ponošenih moških oblek in površnikov. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1450.

Orehova spalnica

masivna, šivalni stroj in drugo pohištvo naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1472.

Perje puh

naprodaj. Cena 110 Din kg. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 1436.

125 Din

1 m³ žaganih bukovih drv prima kakovosti — nudi Velepič, Sv. Jerneja c. 25, telefon 2708.

Naprodaj

po ugodnih plačilnih pogojih takoj velika restavracija s celim inventarjem. Ponudbe pod šifro »Takoj« na upravo »Slovenca« Maribor.

Dva skobeljnika

(Hobelbank) prodam za 550 Din, manjši 450 Din. Franc Mušič, mizar — Mengeš.

Osebni avto Fiat 520

rabljen, dobro vzdrževan, naprodaj v Kapiteljski ul. št. 3, garaža št. 14. Cena zelo ugodna.

Kokošje perje

naravno, po 10 Din kg, skubljeno po 45 Din kg, nudi eksport perutnine: A. Ekart, Rače.

Pohištvo!

Prodam več spalnic in jedilnic po najnižjih cenah. Solidno izdelano. Sprejemam tudi vsakovrstna naročila. Ivan Novak, strojno mizarstvo, Št. Vid - Vižmarje 65.

Obrt

Beseda samo 50 par

Trajne kodre

(Dauerwellen), po najnovejšem sistemu in najnižji reklamni ceni izvršuje Avgust Taček, Celje, Gosposka ulica 13, 16.

Tvrdka A. VOLK

Ljubljana, Resljeva cesta 24, nudi najcenejе vse vrste pšenično moko in druge mlevske izdelke

Zahtevajte cenik!

Nogavice

rokavice, robce, perilo, torbice, kravate nizke cene, samo pri **PETELINC-u** Ljubljana, ob vodi blizu Prešernovega spomenika

M. Vidmajer

trgovina s semeni

za vrt, polje in travnike

Cankarejvo nabrežje št. 3 Stojnica Pogačarjev trg

Sofra

Najnovejši patent

z ležečimi kartotekami na krogljični ležaj.

Zahtevajte prospekte!

Sofra, Maribor. Telef. 2510

Zahvala

Vsem, ki so naši predragi soprogi in sestri

Tereziji Potočnik

roj. Jäger

soprogi tesarskega mojstra

lajšali njene bolečine, jo tolažili ter z nebrojno udeležbo ob njeni zadnji poti ji izkazali svojo ljubezen, nam pa iskreno sočutje, izrekamo tem potom prisrčno zahvalo.

Posebno se zahvaljujemo vsem darovalcem prekrasnih vencev, gospodu župniku Iv. Hornbeku za duševna tolažila ter lepe besede, pevcem za ganljive žalostinke in vsem, ki so nam izrazili svoje sožalje.

Mežica, dne 3. februarja 1932.

Soprog in sorodniki.

Potrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je naš predobri soprog, oče in brat, gospod

IVAN LOGAR

trgovec in posestnik

danes po dolgotrajnem in mučnem trpljenju, previden s tolažili svete vere, boguvdano izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb blagopokojnika bo v nedeljo, dne 7. februarja ob 10 dopoldne iz hiše žalosti na domače pokopališče pri Sv. Luciji.

Svete maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi.

Studenice pri Poljčanah, dne 5. februarja 1932.

FANI LOGAR, soproga; **FANIKA** in **MILKO,** otroka in ostalo sorodstvo.

Vsem znancem in sorodnikom naznanjamo, da je naš zvesti, dolgoletni strojarski pomočnik

MARTIN ŽELEZNIKAR

danes v 83. letu starosti bvguvdano umrl.

Pogreb se bo vršil v nedeljo 7. februarja ob pol 2 s Stare poti št. 4 (Moste-Selo) k Sv. Križu.

Selo-Moste pri Ljubljani, dne 5. februarja 1932.

Tovarna usnja A. Mergenthaler.

Pogrebni zavod I. Gajšek, Vodmat.

Potrti v globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem pretužno vest, da je naš nad vse ljubljeni, dobri brat, stric in svak, gospod

Anton Vodnik-Možina

posestnik in prevoznik

dne 5. t. m. po dolgi, mukapolni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoče, v 66. letu starosti boguvdano umrl.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v nedeljo, dne 7. februarja ob 4 popoldne od doma žalosti, Vidovdanska cesta 4, na pokopališče k Sv. Križu.

Dragega pokojnika priporočamo v molitev in blag spomin!

Ljubljana, dne 5. februarja 1932.

Žalujoči ostali.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Franc Kremžar.